

6098 Sayılı Türk Borçlar Kanununa Göre Ağır Bedensel Zararlarda Zarar Görenin Yakınlarının Manevi Tazminat Taleplerinin Şartları

Conditions of Non-Pecuniary Claims by Kinsmen of the Injured in the Event of Severe Physical Injury as per Turkish Code of Obligations No. 6098

Sena Güngördü İlca*

Öz:

Türk hukukunda hukuka aykırı fiil nedeniyle tazminat talep etme hakkı prensip olarak zarar verici fiilin yöneldiği zarar gören kişiye ait olup, üçüncü kişilerin yansıma zararlarının tazmin edildiği haller bu prensibin istisnasını teşkil etmektedir. Haksız fiil hukuku kapsamında yansıma zararların tazmini için; hukuka aykırı bir fiil, zarar ve bu fiil ile zarar arasında illiyet bağı bulunması ve kusur şartlarına ilaveten üçüncü kişilerin yansıma zararlarının korunduğu özel bir hukuk kuralı ile hukuka aykırılık bağının kurulması da gerekmektedir. 818 s. Borçlar Kanunu (“EBK”) m. 47 hükmü ile yansıma yoluyla manevi zararlarının tazmini hakkının yalnızca “ölüm” hali ile sınırlı olarak “ölenin ailesine” verilmiş olması, kişinin ailesi dışındaki yakınlarının tazminat talebinde bulunma imkanının ve ölüm hali dışında diğer bedensel bütünlüğe yönelik ihlallerin hükmün kapsamına alınmamış olması nedeniyle hakkaniyetsiz sonuçlar doğurmaktaydı. 6098 s. Türk Borçlar Kanunu’nun (“TBK”) yaşam hakkı ve bedensel bütünlüğün ihlalinin doğan manevi zararların tazminini düzenleyen hükmü ile Türk hukukunda ilk kez ölüm dışında ağır bedensel zarara uğrayan kişilerin yakınlarına da yansıma yoluyla manevi zararlarını talep etme hakkı tanınmış olup bu yenilik sorumluluk hukuku açısından köklü ve önemli bir değişiklik teşkil etmektedir.

Anahtar Kelimeler: manevi tazminat, ağır bedensel zarar, yansıma zarar, manevi zarar, zarar görenin yakınları

Abstract:

In principle, a victim of an unlawful act is entitled with the right to claim compensation under Turkish law, therefore indemnification of damages incurred by third persons are indemnified constitute an exception to this general principle. Indemnification of such damages requires a certain legal rule

* İstanbul Bilgi Üniversitesi, Özel Hukuk Doktora Öğrencisi, E-posta: sena.gungordu@bilgi.edu.tr, Orcid ID: <https://orcid.org/0000-0002-8137-2943>.

regulating damages incurred by third parties, along with unlawful act and causation between such act and damages of the relevant third person within the scope of tort law. Article 47 of the Turkish Code of Obligations No. 818 (the “EBK”) only permitted non-pecuniary damage claims by “family of the dead person” in the event of death, and this provision raised unjust consequences as it leaves kinsmen of the injured except its family and damages to the integrity of the body out of its scope. Having regulated non-pecuniary damages from the injury of the right to live and the integrity of the body, Article 56.2 of the Turkish Code of Obligations No. 6098 (the “TBK”) represents a significant and rooted amendment in terms of granting the kinsmen of the injured with the right to claim non-pecuniary damages for the first time in liability law.

Keywords: non-pecuniary compensation, severe physical injury, damages of third parties, non-pecuniary damages, kinsmen of the injured

Extended Summary:

The right to life and bodily integrity constitutes one of the most fundamental components of human personality and is explicitly safeguarded under Articles 12 and 17 of the Turkish Constitution. These constitutional guarantees are reinforced through the Turkish Civil Code provisions on personal rights and the Turkish Penal Code provisions on crimes against life and bodily integrity. Within the field of private law, the protection of these rights is ensured by the Turkish Code of Obligations No. 6098 (“TCO”), particularly Articles 54 and 56, which regulate pecuniary and non-pecuniary compensation arising from violations of the right to life and physical integrity.

Under the former Code of Obligations No. 818 (“EBO”), Article 47 restricted non-pecuniary compensation in the event of death to the “family of the deceased.” This narrow formulation led to unjust outcomes by excluding individuals other than the family of the deceased and by failing to address cases of serious bodily injury. Consequently, close relatives who suffered emotional distress due to the injury of a loved one could not obtain compensation under the statute. The Court of Cassation (“Yargıtay”), however, gradually expanded the interpretation of this provision by recognizing that individuals with a genuine emotional and family bond to the injured person could also experience moral damage deserving legal protection. These judicial interpretations paved the way for legislative reform.

The enactment of the TCO in 2012 introduced a significant and systematic amendment to Turkish liability law. Article 56(2) of the TCO expressly grants the relatives of a person who has suffered severe physical injury the right to claim non-pecuniary damages, even when the injury does not result in death. This marks a fundamental departure from the EBO regime and aligns Turkish law with modern European standards, especially those developed under Swiss doctrine—the main source of inspiration for the Turkish Code. By codifying the Court of Cassation’s earlier jurisprudence, Article 56(2) establishes a coherent legal framework for compensating moral suffering indirectly endured by the kinsmen of the injured.

Article 56 serves as a special rule compared to the general provision of Article 58, which addresses moral damages for violations of personal rights in general. While Article 56(1) grants the injured person compensation for the violation of bodily integrity, paragraph (2) extends this right to the victim’s close relatives in cases of severe bodily injury or death. The rationale is grounded in the recognition that a

grave violation of bodily integrity not only affects the injured individual but also deeply impacts those who share a close emotional relationship with them.

The provision introduces two specific conditions that must be satisfied in addition to the general elements of tort liability—unlawfulness, fault, damage, and causation. The first is the existence of a close relationship between the injured person and the claimant, and the second is the occurrence of a “severe bodily injury.” Both concepts require case-specific evaluation and judicial interpretation.

The term “kinsmen” or “close relatives” is intentionally broader than the previous reference to “family.” The Parliamentary Justice Commission Report accompanying Article 56 emphasizes that a close relationship entails a genuine, continuous, and strong emotional connection between the injured person and the claimant, as well as the existence of a level of grief and distress that merits compensation. Accordingly, biological or legal kinship is not a prerequisite. Courts must instead assess the factual closeness and emotional intensity of the relationship.

The Court of Cassation has held that a person may be regarded as a “close relative” if they share an actual and sincere bond of affection with the injured party. Consequently, parents, spouses, children, and siblings are presumed to be close relatives. Others, such as fiancés, grandparents, stepparents, or long-term cohabitants, must demonstrate the existence of a deep and continuous emotional connection. The jurisprudence reflects a nuanced approach: for example, parents’ or children’s claims are generally upheld, while those of distant relatives or acquaintances require concrete proof of substantial emotional distress beyond ordinary sorrow. Similarly, former spouses or individuals in non-marital partnerships may, in exceptional circumstances, be considered close relatives if the emotional and social bond between them and the victim is sufficiently strong.

The second prerequisite is the existence of “severe bodily injury.” The TCO does not define this concept, leaving its interpretation to doctrine and case law. The Justice Commission indicated that courts should take into account the significance of the injured organs, the intensity of psychological harm, and other relevant circumstances. In practice, a bodily injury is deemed “severe” when it substantially and permanently impairs the physical or psychological functioning of the injured person, or when it causes a profound alteration in the daily life of both the injured and their close relatives. Examples include paralysis, loss of limbs, blindness, coma, or disfigurement that significantly diminishes the victim’s quality of life.

Yargıtay decisions demonstrate that the determination of severity depends on multiple factors, such as the permanence of the harm, the duration of medical treatment, the degree of incapacity, and the extent to which the injury disrupts the family’s emotional and practical stability. The courts tend to reject claims where the injury is temporary or can be remedied through simple medical procedures, but they recognize severity where the damage leaves permanent marks or deeply affects the lives of the victim’s relatives. Therefore, the threshold of “severe injury” functions as a safeguard, ensuring that only cases involving serious and lasting harm give rise to liability toward relatives.

While Article 56(2) introduces a special legal basis, the general provisions of tort law continue to apply. The act must be unlawful, meaning that it infringes upon the victim’s right to bodily integrity without a valid justification such as consent, legitimate defense, necessity, or statutory authority. Fault—whether intent or negligence—must be established, and there must be a causal link between the

wrongful act and the moral harm suffered by the relatives. For example, a properly consented medical operation or a legally mandated vaccination does not constitute an unlawful act and therefore cannot give rise to liability.

The introduction of Article 56(2) reflects a paradigmatic shift in Turkish liability law from a purely individualistic approach to one that recognizes the social and emotional dimensions of personal harm. The legislator thus acknowledges that moral suffering caused by harm to a loved one deserves legal protection when it reaches a level of seriousness comparable to that suffered directly by the injured person. This recognition strengthens the alignment between Turkish law, Swiss law, and European human-rights-based approaches, particularly those emphasizing the protection of private and family life.

The new rule also serves an important balancing function. It prevents an unbounded extension of liability by requiring both a high degree of severity and a demonstrable closeness between the victim and the claimant. At the same time, it provides flexibility for the courts to adapt to diverse social realities and to ensure equitable outcomes in individual cases. By codifying judicial practice and harmonizing statutory and case-law standards, Article 56(2) enhances legal certainty and predictability in the field of non-pecuniary damages.

In conclusion, Article 56(2) of the Turkish Code of Obligations constitutes a milestone in the evolution of Turkish private law. For the first time, it explicitly authorizes close relatives of a severely injured person to seek compensation for their own moral suffering, thereby filling a significant gap in the protection of personal rights. The provision embodies a human-centered understanding of tort law, one that values emotional bonds as an integral part of personality and human dignity. It affirms that law must not remain indifferent to the profound emotional impact that serious physical injury inflicts not only on the victim but also on those closest to them. Through this reform, Turkish law has embraced a modern, compassionate, and rights-based conception in tort law.

GİRİŞ

Kişinin yaşam hakkı ve beden bütünlüğünün dokunulmazlığı üzerindeki hakları hiç şüphesiz en temel ve önemli kişilik haklarından olup Türkiye Cumhuriyeti Anayasası m. 12 ve 17 hükümleri ile korunmaktadır. Anayasal düzende korunan bu haklar, önemleri itibarıyla 4721 sayılı Türk Medeni Kanunu (“TMK”) m. 23 ve m. 24 hükümleri ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu’nun (“TCK”) hayata karşı ve vücut dokunulmazlığına karşı suçlar başlıklı bölümleri ile açıkça korunmaktadır.

Kişinin yaşam hakkı veya bedensel bütünlüğüne yönelik ihlallerin hukuki yaptırımlarına yönelik sorumluluk hukuku alanında düzenlemeler ise TBK m. 54 ve m. 56 hükümleridir. TBK m. 54 hükmü kişilerin uğramış olduğu bedensel zararlar da maddi tazminat taleplerini düzenlerken, çalışmamızın konusunu oluşturan TBK m. 56 hükmü kişinin yaşama hakkına veya beden bütünlüğüne yönelik saldırılar nedeniyle oluşan manevi zararlar için manevi tazminat taleplerini düzenlemektedir.

Kişinin yaşam hakkının ve bedensel bütünlüğün ihlali halinde sadece zarar gören kişi değil; aynı zamanda bu kişinin ailesi ve yakınları da etkilenmektedir. 818 s. Borçlar Kanunu (“EBK”) m. 47 hükmü ile yansıma yoluyla manevi zararlarının tazmini hakkının yalnızca “ölüm” hali ile sınırlı olarak “ölenin ailesine” ait olduğu düzenlenmekteydi. Bu düzenlemenin kişinin ailesi dışındaki yakınlarının tazminat taleplerini ve bedensel bütünlüğünün ihlali hallerini hükmün kapsamına almamış olması hakkaniyetsiz sonuçlar doğmaktaydı. Hükmün yetersiz kalması karşısında, Yargıtay EBK döneminde kişinin ailesi kavramına “yakınlarının” da dahil olacağı ve belirli şartlarda ağır bedensel zararlar da zarar görenin yakınlarının manevi tazminat talep edebileceği yönünde içtihatlar geliştirmiş ve uygulama bu yönde devam etmiştir¹.

2012’de yürürlüğe giren TBK’nın yaşam hakkı ve bedensel bütünlüğün ihlalinden doğan manevi zararların tazminini düzenleyen TBK m. 56 hükmü ilk fıkrası ile zarar görenin manevi tazminat talebini düzenlerken, ikinci fıkrası ile de EBK döneminin yerleşik içtihatları doğrultusunda zarar görenin ağır bedensel zarara uğradığı hallerde yakınlarının manevi tazminat talep etme hakkını düzenlemiştir.

Çalışmamızın konusunu oluşturan TBK m. 56 f. 2 hükmü ile Türk hukukunda ilk kez ölüm dışında ağır bedensel zarara uğrayan kişilerin yakınlarına da yansıma yoluyla manevi zararlarını talep etme hakkı tanınmış olup bu yenilik sorumluluk hukuku açısından köklü ve

¹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 4321/894, T: 2.2.1987; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 4-251/265, T: 1.4.1998; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 967/645, T: 5.3.1979; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 9973/2900, T:5.3.1979 (Mustafa Reşit Karahasan, Tazminat Hukuku, Manevi Tazminat, İstanbul, 2001, s. 91).

önemli bir değişiklik teşkil etmektedir. Çalışmamızın ilk bölümünde TBK m. 56.2 hükmü kapsamında ağır bedensel zararlarda yakınların manevi tazminat talep edebilmesi için belirlenen özel şartlardan “yakınlık” kavramı ve “bedensel zararın ağırlığı” kriteri değerlendirilecektir. İkinci bölümde ise manevi tazminat talepleri için genel hüküm niteliğindeki TBK m. 58 hükmü ve haksız fiil sorumluluğu kapsamında genel hüküm niteliğindeki TBK m. 49 kapsamında hukuka aykırılık, kusur, manevi zarar ve illiyet bağı unsurları yakınların manevi tazminat taleplerine uygulanacak diğer şartlar olarak ele alınacaktır.

I. Ağır Bedensel Zararlarda Yakınların Manevi Tazminat Talebinin Özel Şartları

Manevi tazminat talebi TBK’da m. 56 ve m. 58 hükümlerinde düzenlenmektedir. TBK m. 58 hükmü kişilik değerlerinin, özellikle sosyal ve duygusal kişilik değerlerinin ihlali halinde manevi zararların giderilmesine ilişkin olarak manevi tazminatı düzenleyen genel bir hüküm niteliğindedir. Çalışmamızın konusunu oluşturan TBK m. 56 hükmü ise ilk fıkrası ile zarar görenin fiziki kişilik değerlerinin, yani yaşam hakkı ve bedensel bütünlüğünün ihlaline ilişkin olarak kendisinin ve ikinci fıkrası ile -ölüm veya bedensel zararların ağır nitelikte olduğu hallerle sınırlı olarak- zarar görenin yakınlarının manevi tazminat taleplerini düzenleyen özel bir hükümdür². Çalışmanın bu bölümünde TBK m. 56 f. 2 hükmü kapsamında ağır bedensel zararlarda zarar görenin yakınlarının manevi tazminat taleplerinde aranan “yakınlık” ve “ağır bedensel zarar” unsurları incelenecektir.

A. Ağır Bedensel Zararlar Bakımından “Yakın” Kavramı

1. Yakın Kavramının Belirlenmesi

EBK m. 47³ hükmünde ölüm veya bedensel zararlarda manevi tazminat talep etme hakkı yalnızca zarar görene veya ölüm hali ile sınırlı olarak ölenin “ailesi” bakımından tanınmaktaydı. Yargıtay’ın EBK dönemindeki bazı içtihatları ile EBK m. 47’nin bedensel zararlarda zarar görenin yakınlarla tazminat hakkı vermemesine rağmen genel hüküm niteliğinde olan EBK m. 49 hükmü kapsamında zarar görenin ölümü dışında bedensel bütünlüğün ihlal edildiği hallerde de yakınlar lehine manevi tazminata hükmettiği kararları

² **Fikret Eren**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2021, s. 906; **Fulya Erlüle**, Türk Borçlar Kanunu’na Göre Bedensel Bütünlüğün İhlalinde Manevi Tazminat, Ankara, 2015, s. 101; **Gökhan Antalya**, Manevi Zararın Belirlenmesi ve Manevi Tazminatın Hesaplanması, İstanbul, 2017, s. 23; **M.Kemal Oğuzman/ M.Turgut Öz**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt: 2, İstanbul, 2022, s. 296; **Seda İrem Çakırca**, “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Ağır Bedensel Zararlarda Yakınların Manevi Tazminat Talebi”, Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergi, ,C. 8, Özel Sayı, 2013, s. 795.

³ EBK m. 47: “*Hâkim, hususi halleri nazara alarak cismani zarara duçar olan kimseye yahut adam öldüğü takdirde ölünün ailesine manevi zarar namıyla adalete muvafık tazminat verilmesine karar verecektir.*”

bulunmaktaydı⁴. Ancak, yasa hükmünün yakınların manevi tazminat taleplerini yalnızca ölüm hali ile sınırlaması nedeniyle Yargıtay'ın bu kararlarında bedensel zararlarda zarar görenin yanında yakınlarının da zarar verici olay nedeniyle ruhsal bütünlüğünün bozulduğu ve kişilik haklarının doğrudan zarara uğradığını⁵ veya yakınların zarar gören ile duygusal ve ailevi bağlarını da duygusal kişilik hakları kapsamında değerlendirerek yakınların “duygusal ve ailevi değerlerinin” ihlal edildiğini⁶ kabul ederek uygulamada hakkaniyetsiz sonuçları engelleme gayreti içinde olduğu görülmüştür.

EBK döneminde manevi tazminat talebi açısından EBK m. 47 hükmünde yer verilen “aile kavramı”nın öğretide⁷ ve Yargıtay⁸ uygulamalarında ölen kişi ile fiili duygusal bağı bulunan ve ölümden etkilenen “yakınlarını” da kapsayacak şekilde geniş yorumlandığı görülmektedir.

⁴ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 4321/894, T: 2.2.1987; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 4-251/265, T: 1.4.1998; Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 967/645, T: 5.3.1979; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 9973/2900, T: 5.3.1979 (**Karahasan**, s. 91).

⁵ Yargıtay'ın ruhi sarsıntı sebebiyle yakının da vücut bütünlüğünün ihlal edilmiş sayılacağı yönünde kararı için bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 4321/894, T: 2.2.1987 (**Oğuzman/Öz**, s. 278). Doktrinde aksi yönde EBK m. 47'nin koruma alanının sadece ölenin yakınları ile kısıtlı olduğu görüşü için bkz. **M.Kemal Oğuzman/M.Turgut Öz**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul, 2009, s. 682-683; **Haluk Tandoğan**, Türk Mesuliyet Hukuku (Akit Dışı ve Akdi Mesuliyet), Ankara, 1961, s. 336.

⁶ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 4-251/265, T: 1.4.1998: “*Kişilik hakları, kişinin yaşamı, sağlığı, vücut ve ruh bütünlüğü ile toplum içindeki yerini koruyan haklar olduğu ve bunların fiziki, duygusal ve sosyal kişilik değerleri içerdiği gözetildiğine somut olaydaki duruma göre, davacıların çocuğunun yaralanmasının duygusal değerlere saldırı kapsamı içine girip girmediği konusu üzerinde durulmak gerekir. Duygusal kişilik değerler, kişinin toplum içindeki yeri birlikte yaşadığı ailesi ve yakınlarının değer alanı içine giren haklardır. Bu haklar bizzat kişinin şahsına bağlı olmayıp özellikle aile hukuku içinde yer alan değerlerdir. Bu bağlamda BK. nun 49. maddesindeki düzenleme itibarıyla, kişinin bizzat değil de yakınlarının (karı koca ana baba ve çocukları) ağır yaralanması gibi somut olayın kendisine özgü ağırlığının ve özelliğinin zorunlu kıldığı olguların ortaya çıkıp kanıtlanması halinde duygusal değerlerin ihlal edildiği ve bozulduğu böylece aile birliği içinde korunması gereken gönül bağının zarar gördüğünün kabulü gerekir.*” (**Fulya Erlüle**, “6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun Yürürlüğe Girmesinin Ardından Yargıtay’ın Bedensel Zararlarda Yakınların Manevi Tazminat Talebine İlişkin Uygulaması”, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt: 22 Sayı: 3, 2016, s. 1099). Aynı yönde bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 9223/3428, T: 14.5.1998 (**Karahasan**, s. 364); Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 7006/3708, T: 31.3.2010 (**Erlüle**, Manevi Tazminat, s. 1102); Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2009/8006, K: 2010/3708, T: 31.03.2010 (www.lexpera.com.tr– Erişim Tarihi: 20.08.2025).

⁷ EBK dönemindeki görüşler için bkz. **Oğuzman/Öz**, 2009, s. 682,683; **Selahattin Sulhi Tekinay/Sermet Akman/ Haluk Burcuoğlu/Atilla Altop**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul, 1993, s. 660; **Kemal Tahir Gürsoy**, “Manevi Zarar ve Tazmini”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 30, Sayı: 1-4, 1973, s. 31; **Arzu Genç Arıdemir**, Sözleşmeye Aykırılıktan Dogan Manevi Tazminat, İstanbul, 2008, s. 113 vd.; **Tandoğan**, s. 335; **Karahasan**, s. 90 vd.

⁸ Bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 9973/2900, T: 5.3.1979 (**Karahasan**, s. 91). Hukuk Genel Kurulunun 25.11.1970 tarihli kararına göre, EBK. m. 47’ de yer alan “aile” kavramı, “...davacılarla ölen arasında eylemli ve gerçek bir bağlılık ve ilişki bulunan yakınları kapsar. Ölüm dolayısıyla ızdırap ve elem duyan ölenin gerçek yakınları manevi tazminat istemekte haklı olurlar.” Bkz. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 967/645, T: 5.3.1979 (**Karahasan**, s. 91). Yargıtay 4. Hukuk Dairesinin 1979 yılında vermiş olduğu kararda yakınlığı “...Bir kimsenin ölenin yakını olabilmesi için, ölen ile eylemli aile ve sevgi bağlarının varlığı gereklidir. Burada önemli olan Aile Hukuku çerçevesinde yakınlık değil duygusal yakınlıktır. Böyle olunca da uzak ya da yakın hısımlık

TBK'nın bedensel bütünlüğün zedelenmesi ve ölüm halinde manevi tazminat talebini düzenleyen m. 56 hükmünün birinci fıkrasında “*Hâkim, bir kimsenin bedensel bütünlüğünün zedelenmesi durumunda, olayın özelliklerini göz önünde tutarak, zarar görene uygun bir miktar paranın manevî tazminat olarak ödenmesine karar verebilir.*” ve ikinci fıkrasında “*Ağır bedensel zarar veya ölüm hâlinde, zarar görenin veya ölenin yakınlarına da manevî tazminat olarak uygun bir miktar paranın ödenmesine karar verilebilir.*” denilerek sadece ölüm halinde değil ağır bedensel zararlar meydana geldiğinde de zarar görenin yakınlarının da yansıma yoluyla uğradıkları manevi zararlarının tazmini için manevi tazminat talep etme hakkı tanınmış olup EBK döneminde yakınların ağır bedensel zararlar da yansıma zararlarının tazminine ilişkin tartışmalara son verilerek doktrin ve içtihatlarla kabul edilen prensiplerin yasalaştığı görülmektedir⁹. TBK düzenlemesinde yansıma yoluyla manevi tazminat talep etme hallerine ölüm hali dışında ağır bedensel zararlar da dahil edilmesi ve “ölenin ailesi” ifadesi yerine zarar görenin veya ölenin “yakınları” ifadesi kullanılması ile hem yansıma yoluyla manevi zararın tazmininin istenebileceği haller hem de bu hallerde manevi tazminat talep edebilecek kişilerin kapsamı genişletilmiştir¹⁰.

“Yakın” kavramının belirlenmesine ilişkin olarak TBK m. 56'ya ilişkin Adalet Komisyonu Raporunda ölen veya ağır bedensel zarara uğrayan kişiler ile düzenli ve yoğun bir ilişkinin ve olay sebebiyle bedellendirilebilecek ağır bir teessürün varlığının bulunması gerektiği ifade edilmektedir¹¹. Gerek TBK m. 56.2 hükmünün lafzından gerekse Adalet Komisyonu raporundaki bu ifadeden bir kimsenin zarar görenin yakını sayılması için bir akrabalık bağı

bağları yerine ölenle çok yakın ve içtenlik taşıyan duygusal bir bağlılığın varlığı aranmalıdır.” şeklinde ifade etmektedir. Bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 9973/2900, T: 5.3.1979 (**Karahasan**, s. 91).

⁹ **Ahmet M. Kılıçoğlu**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara, 2016, s. 457; **Haluk N. Nomer**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2018, s. 153; **Oğuzman/Öz**, s. 294; **Erlüle**, Manevi Tazminat, s. 1102.

¹⁰ Bkz. Türk Borçlar Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/499), s. 267, Dönem: 23, Yasama Yılı:3, Sayı: 321, T: 22.01.2008 (<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c050/tbmm23050003ss0321.pdf> - Erişim Tarihi: 05.10.2025) Tasarının manevi tazminat başlıklı 55 inci (teselsül eden 56'ncı) maddesi, yürürlükteki yasada yer alan “aile” kavramını, içtihat, doktrin ve kaynak ülke uygulaması doğrultusunda “yakınlar” olarak düzenlemiştir. Ayrıca ağır bedensel zararlar da, yürürlükteki madde hükmünün aksine yalnızca zarar gören için değil, doktrin ve içtihat doğrultusunda, zarar görenin yakınları için dahi manevi tazminat hakkı tanınmıştır. TBK m. 56.2 düzenlenirken İsviçre Sorumluluk Hukukunun Revizyonu ve Birleştirilmesine İlişkin Kanun Tasarısının 45e/III hükmünden esinlenilmiş olup bu tasarının ve İsviçre Federal Mahkemesi içtihatlarının yakın kavramının değerlendirilmesinde ölçüt olarak alınacağı belirtilmiştir (bkz. **Erlüle**, Bedensel Bütünlük , s. 379 vd.). Bu kapsamda, 19 ilkedan oluşan Avrupa Konseyinin 14.3.1975 tarihli tavsiye niteliğindeki kararı da zarar görenin yakınlarının manevi zararlarının tazminine ilişkin olarak bir rehber teşkil etmekte olup duygusal acıları belli bir kişiye karşı hissedilen sevgi ve yakınlık duyguları şeklinde yorumlamaktadır. (bkz. **Erlüle**, Manevi Tazminat, s. 1091)

¹¹ Bkz. Türk Borçlar Kanunu Tasarısı ve Adalet Komisyonu Raporu (1/499), s. 267, Dönem: 23, Yasama Yılı:3, Sayı: 321, T: 22.01.2008, (<https://www5.tbmm.gov.tr/tutanaklar/TUTANAK/TBMM/d23/c050/tbmm23050003ss0321.pdf> - Erişim Tarihi: 05.10.2025)

veya kan bağı ilişkisi bulunmasının şart olmadığı¹², ağır bedensel zarara uğrayan kişiyle arasında her bir somut olayda değerlendirilecek yakınlık kriterlerine göre yoğun ve özel bir ilişkisi bulunan ve zarar görenin ağır bedensel zararından manevi zarar görmesinin hayatın olağan akışına uygun kişilerin “yakın” kavramı içinde değerlendirilebileceği anlaşılmaktadır¹³.

Bu kapsamda, “yakınlık” için aile hukuku anlamında bir yakınlıktan ziyade yakın kişinin manevi acı ve elem duymasına yetecek ölçüde¹⁴ fiili, samimi ve içten duygusal bağlılık aranmaktadır. Bu nedenle, “yakın” kişinin manevi tazminat talep edebilmesi için zarar görenin mirasçısı olması veya zarar görenle kan bağı olması gerekmediği gibi yakını, mirasçısı veya akrabası da olabilecektir¹⁵. Nitekim Yargıtayda kararlarında bir kimsenin zarar görenin “yakını” olarak manevi tazminat talep edebilmesi için aralarında “eylemli aile ve sevgi bağı” varlığı gerektiğini belirterek bu yakınlığın aile hukuku anlamında değil çok yakın ve içten nitelikte duygusal bir bağlılık olarak değerlendirilmesi gerektiğini vurgulamaktadır¹⁶. Yargıtay’ın kararlarında kişinin çok yakını olan anne, baba, çocuk, eş, kardeş gibi kişiler açısından yakın kişi niteliğini genel bir karene olarak kabul ettiği ancak kişinin en yakınları olarak ilk akla gelen bu kişiler dışında büyükanne, büyükbaba, amca, teyze, üveylik ilişkileri bulunan kişiler, kan bağı bulunmayan kişiler gibi kişi gruplarının kişinin yakını olarak değerlendirilmesi için zarar gören ile eylemli yakınlığını ve duygusal bağını ispat etmesi arandığı görülmektedir¹⁷.

Yargıtay yakınlık kavramının değerlendirilmesinde yakın kişinin manevi tazminat taleplerinin kabulü için zarar gören ile sıkı, yoğun ve düzenli duygusal bir ilişki içinde olunması yanında zarar görenin maruz kaldığı bedensel zarardan ve zarar verici fiilden önemli derecede

¹² **Arzu Genç Arıdemir**, “Türk Borçlar Kanunu’nun Manevi Tazminat ile ilgili hükümlerinin (TBK m.56 ve m. 58) Değerlendirilmesi”, Prof Dr. Hasan Erman’a Armağan, İstanbul 2015, s. 49; **Esma Kıraç Adır**, 6098 Sayılı Borçlar Kanunu’na Ağır Bedensel Zarar Görenin Yakınlarının Manevi Tazminat Talebi, Ankara, 2018, , s. 113; **Ergun Orhunöz**, Ölüm ve Cismani Zararlarda Manevi Tazminat (B.K. Madde – 47), Ankara 1999, s. 27; **Oğuzman/Öz**, s. 296; **Eren**, s. 913; **Antalya**, s. 252; **Karahasan**, s. 352-353.

¹³ **Oğuzman/Öz**, s. 296.

¹⁴ Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2012/7522, K: 2012/6145, T:16.04.2012: “Manevi tazminat isteminin temel koşulu, ölen kişiyle davacı arasındaki ilişkinin manevi acı ve elem duymasına yeterli ölçüde bulunmasıdır.” - Erişim Tarihi: 20.08.2025.

¹⁵ **Oğuzman/Öz**, s. 296.

¹⁶ Bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 1988/10916, K: 1988/3254, T: 30.3.1988: “Ölenin ailesinden maksat, davacılar ile ölen arasında eylemli, gerçek bir bağlılık ve ilişki bulunan kişilerdir”; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 1975/13490, K: 1975/333, T: 10.1.1975 (**Karahasan**, s. 351-358). Manevi tazminat için kişiler arasındaki yakınlığın duygusal bir yakınlık olması ve sevgi bağı bulunması gerektiğine ilişkin olarak bkz. Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2008/8297, K: 2009/1773, T: 11.02.2009 (www.kazanci.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

¹⁷ **Kıraç Adır**, s. 90-91. Yargıtay’ın iş kazasına uğrayan sigortalının eşinin ve çocuklarının “yakını” olduğunu mutlak olarak kabul ettiği kararı için bkz. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, E: 2013/5754, K: 2014/13247, T: 14.04.2014 (www.kazanci.com.tr Erişim Tarihi: 20.08.2025).

etkilenmesi, zarar görenle aynı evde yaşama veya bakımını üstlenme gibi ölçütleri de dikkate almaktadır¹⁸.

Yargıtay'ın isabetle belirttiği gibi bir kişinin zarar görenin yakınları arasında değerlendirilebilmesi için aralarındaki duygusal bağ kapsamında kişinin ağır bedensel zarara uğramasından ve zarar verici fiilin sonuçlarından önemli ölçüde etkilenmiş olması beklenir. EBK döneminde yakınların manevi tazminat taleplerinin “ölüm” hali ile sınırlı olması karşısında, Yargıtay kararlarında bedensel zararlar söz konusu olduğunda zarar görenin yakınlarının da zarar görenin durumu nedeniyle ruh ve sinir bütünlüğünün ihlal edilmesi şartıyla manevi tazminat talep edebileceği kabul edilmiştir¹⁹. TBK m. 56 f. 2 ile yakınların ağır bedensel zararlar da manevi tazminat talep edebileceğinin açıkça düzenlemesinden sonra, Yargıtay'ın “ağır bedensel zararın” bulunduğu hallerde EBK dönemindeki içtihatlarında uyguladığı yakınların ağır ve önemli ölçüde etkilenmesi şartının da bulunduğunu kabul ettiği görülmektedir²⁰.

Manevi tazminat talep eden kişinin zarar görenle aynı evde yaşıyor olması ya da onun bakımını üstlenmiş olması kriterlerinin de “yakınlık” ilişkisinin değerlendirilmesinde Yargıtay kararlarında dikkate alındığı görülmektedir²¹. Aynı evde oturma olgusu kişiler arası paylaşımı arttırması itibariyle yakınlık kriterinin oluşması açısından bir unsur olarak değerlendirilebilecektir. Aynı şekilde, kanaatimizce zarar görenin ağır bedensel zarara

¹⁸ Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2003/217, K: 2003/427, T: 27.01.2003; Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2006/152, K: 2006/1979, T: 06.03.2006; Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, E: 1994/1883, K: 1994/10300, T: 02.11.1994) – (www.kazanci.com - Erişim Tarihi: 20.08.2025); (Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2007/8315, K: 2008/1011, T: 28.01.2008) – (<https://www.kazanci.com> - Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, E: 2014/15900, K: 2017/386, T: 23.01.2017. (<https://www.kazanci.com> - Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, E: 2013/7153, K: 2014/6970, T: 05.05.2014. (<https://www.kazanci.com> - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

¹⁹ Olay nedeniyle, doğrudan doğruya cismani zarara maruz kalan eş, çocuklar ve anne babanın, ruhsal sağlığı ağır şekilde bozularak şok geçirip tedavi olmak zorunda kalmaları durumunda illiyet bağı gerçekleşmiş sayılacağından, Borçlar Kanunu'nun 47. maddesine dayanarak manevi tazminat isteyebilecekleri söz götürmez. Ancak somut olayda, davacının eş, çocukları, anne ve babasının böyle bir zarara uğradıkları ispat edilmiş değildir (Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2003/217, K: 2003/427, T: 27.01.2003). Davacının trafik kazasında yaralanması üzerine, davacı eş ve çocuklarının bu kaza nedeniyle manevi tazminat talep edebilmeleri için, cismani bir zarara uğramış olmaları, başka bir ifadeyle, kendilerinin bu olay üzerine ruhsal dengelerinin bozulması, şoka girmeleri veya sair bir tıbbi bedeni ve akli rahatsızlığın oluşması gerekir. Böyle bir cismani zarar iddiası olmaması veya kanıtlanmamış olması üzerine eş ve çocuklar lehine manevi tazminata hükmedilmesi yanlıştır (Yargıtay 19. Hukuk Dairesi, E: 1994/1883, K: 1994/10300, T: 02.11.1994) – (www.kazanci.com - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

²⁰ **Kıraç Adır**, s. 94; “*Türk Borçlar Kanunu ve Yargıtay'ın içtihatları doğrultusunda, iş kazası nedeniyle sağlık bütünlüğü ihlal olan kişinin eşinin manevi tazminat talep hakkının kabulü gerekir, ancak somut olayda meydana gelen zarar ağır bedensel zarar olmadığı için, eşin manevi tazminat talebi bakımından ön koşul sağlanmamıştır. Bu nedenle tazminat talebinin reddi gerekir*” (Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2015/14692, K: 2016/8041, T: 04.05.2016). Yargıtay'ın ağır bedensel zararların ihlalinde önemli ölçüde etkilenmeyi kabul ettiği kararı için bkz. (Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2016/19517, K: 2017/1740, T: 07.03.2017) – (www.kazanci.com - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

²¹ Bu konuda bkz. **Kıraç Adır**, s. 96 vd.

uğramasının zarar görenin bakımının üstlenen kişinin hayatına önemli derecede etki edeceği göz önünde bulundurulduğunda bu kişinin zarar görenin yakını sıfatıyla manevi tazminat talep edebilmesine dayanak teşkil etmelidir.

Ancak, Yargıtay'ın tutarsız bir şekilde özellikle kardeşlerin ağır bedensel zararlarında diğer kardeşlerin manevi tazminat taleplerini değerlendirirken aynı evde yaşamama nedeniyle yakınlık kriterinin sağlanmadığı yönünde kararları bulunmaktadır²². Yargıtay'ın zarar görenin bakımını üstlenen kişiler açısından ise genel olarak manevi tazminat talebi yönünden yakınlığın bulunduğunu tespit ettiği görülmektedir²³.

Kanaatimizce, anne, baba veya kardeş gibi kişinin en yakınında bulunan ve yakınlıkları karine olarak kabul edilen kişilerle sadece gündelik sebeplerle aynı evde yaşanmaması ya da bakım ilişkisinin bulunmaması, aradaki yakınlığın mevcut olmadığı sonucuna varılması için yeterli değildir. Bu yöndeki Yargıtay değerlendirmesi isabetli görünmemektedir. Nitekim, somut olayın koşullarına göre bir kişinin iş hayatı nedeniyle aynı evde bakamadığı annesinin veya evlenme sebebiyle ayrı evlerde yaşadığı kardeşinin ağır bedensel zarara uğraması durumunda yoğun acı, elem ve üzüntü duyması ve hayatının bu durumdan etkilenmesi olağandır. Ancak, Yargıtay'ın kişinin en yakınları dışında kayınvalide-kayınpeder²⁴, üvey baba²⁵, torun²⁶ gibi kişilerin manevi tazminat taleplerinde aynı evde yaşamamanın veya bu kişinin bakımının üstlenilmesinin duygusal ve sürekli bir yakınlığın bulunduğu yönünde değerlendirdiği kararların yerinde olduğu görüşündeyiz. Zira bu kişiler ile yakınlığın hayatın olağan akışına göre karine olarak kabul edilmediği göz önünde bulundurulduğunda; sıkı, duygusal ve sürekli bağlılığı gösteren birlikte yaşama veya bakımını üstlenme gibi hallerin

²² “Somut olayda, iş kazası sonucu, kollarını ve ayağının birini kaybetmek suretiyle, %86 oranında iş göremez olan ve bakımının ömür boyunca başkası tarafından üstlenilmesi gereken zarar görenin, aynı evde yaşamayan kardeşlerinin somut olay nedeniyle ruh ve sağlık bütünlüklerinin ihlal edilmediği, bu nedenle de manevi tazminat talebinin kabul edilemeyeceği bellidir” (Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2006/152, K: 2006/1979, T: 06.03.2006) – (www.kazanci.com) – Erişim Tarihi: 20.08.2025).

²³ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, T: 23.01.2017, E: 2014/15900, K: 2017/386. – (<https://www.kazanci.com>) – Erişim Tarihi: 20.08.2025).

²⁴ Kayınvalide veya kayınpeder gibi, ölenle bir arada, aynı yerde yaşayan ve sürekli ilişki içinde bulunan kişilerin, zarar görenle aralarında oluşan manevi bağ sebebiyle manevi zarara uğradıkları kabul edilebilir (Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2007/8315, K: 2008/1011, T: 28.01.2008) – (<https://www.kazanci.com>) – Erişim Tarihi: 20.08.2025).

²⁵ Yargıtay'ın üvey babanın çocuğun bakımını üstlenmiş olması sebebiyle manevi tazminat talebini kabul ettiği kararı için bkz. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, E: 2014/15900, K: 2017/386, T: 23.01.2017. (<https://www.kazanci.com>) - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

²⁶ Yargıtay'ın dedesiyle aynı evde yaşayan torun lehine manevi tazminata hükmettiği kararı için bkz. Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, E: 2013/7153, K: 2014/6970, T: 05.05.2014. (<https://www.kazanci.com>) - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

manevi tazminat talepleri açısından yakınlık kriterinin kurulabilmesi açısından önemli olduğu kanaatindeyiz.

Doktrinde “yakın” kavramını TBK m. 53 hükmünde ölenin yakınlarının yansıma zararlarının tazminini düzenleyen destekten yoksun kalma tazminatındaki anlamıyla “destek” kavramından da ayırmak gerektiği belirtilmektedir²⁷. Destek, ölen kişi ile geride kalan arasında düzenli ve sürekli nitelikte iktisadi bir yardım bakım ve gözetim ilişkisi anlamına gelmekte olup kişinin eşi, anne babası, kardeşi, nişanlısı gibi kişiler bu kapsamda kabul edilmektedir²⁸. TBK m. 53 hükmü kapsamında ölümden destekten yoksun kalan kişi ile TBK m.56.2’de ağır bedensel zarar veya ölüm halinde manevi tazminat talebinde bulunabilecek yakınlar birbirine benzer kavramlar olsa da destek ile destek gören arasındaki ilişki daha çok maddi nitelikte iken, yakın ile zarar gören veya ölen kişi arasındaki ilişki içten ve yakın duygusal bir bağıdır²⁹. Bu nedenle, bir kişi yeğenine düzenli kira yardımı yapıyorsa amcasının ölümü halinde destekten yoksun kalan kişi olarak kabul edilebilecekken, aralarında duygusal herhangi bir yakınlık veya bağ bulunmuyorsa TBK m. 56.2 hükmü kapsamında manevi tazminat talep edebilecek yakınları çerçevesinde değerlendirilmeyebilir.

2. Manevi Tazminat Talebi Kapsamında Zarar Görenin “Yakın”ları Olabilecek Kişi Gruplarının Değerlendirilmesi

a. Genel Olarak

Doktrinde genel olarak eş, anne-baba, çocuk, kardeşler ve nişanlının yakın kavramına dahil olacağına ilişkin görüş birliği bulunmakta³⁰ olup Yargıtay uygulaması da bu yönde yeknesaklık kazanmıştır³¹. Her ne kadar bu kişilerin zarar görenin “yakınları” olacağı kabul görse de bu

²⁷ **Kıraç Adır**, s. 86; **Antalya**, s. 70; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 243.

²⁸ **Kıraç Adır**, s. 86; **Çakırca**, Yansıma Zarar, s. 168.

²⁹ **Kıraç Adır**, s. 86 vd.; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 298.

³⁰ **Dilşad Keskin**, Objektif Manevi Tazminat Teorisi Açısından Manevi Tazminat, Ankara 2016, s. 223; **Antalya**, s. 69; **Eren**, s. 913; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 265; **Genç Arıdemir**, s. 113; **Gürsoy**, s. 31; **Kıraç Adır**, s. 99 vd.; **Oğuzman/Öz**, s. 296; **Tandoğan**, s. 335; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 660.

³¹ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2012/1528, K: 2013/176, T: 14.01.2013; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E: 2007/1193, K: 2007/4118, T: 08.03.2007; Bu yönde bkz. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, E: 1975/3780, K: 1975/5826, T: 6.11.1975. (**Karahasan**, s. 356), Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, E: 2014/15900, K: 2017/386, T: 23.01.2017 (**Kıraç Adır**, s. 104); Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 7323/9166, T: 20.10.1982 (**Hasan Tahsin Gökcan**, Haksız Fiil Sorumluluğu ve Tazminat Hukuku, Ankara 2016, s. 834); **Oğuzman/Öz**, s. 296; **Eren**, s. 913; **Antalya**, s. 69; **Kıraç Adır**, s. 104; **Gökcan**, s. 834. Eşin karine olarak yakın kabul edileceği, ayrıca bir kanıtlama yükümlülüğü olmadığına ve yakın olarak manevi tazminat talep edebileceğine dair bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2013/3161, K: 2014/231, T: 14.01.2014; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 17125/15375, T: 30.9.2013; Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2014/24337, K: 2015/9937, T: 05.05.2015; Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2010/11453, K: 2011/3411, T: 12.04.2011 (www.kazanci.com.tr – Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 17125/15375, T: 30.9.2013 (**Erlüle**, Manevi Tazminat, s. 1104, dipnot 54); Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2012/17630, K: 2013/155520, T: 02.10.2013, (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 4.

kişilerin bazı özellikli durumlarının; aşağıda inceleneceği üzere örneğin kişiler arasında evlilik birliği olmamasına rağmen birlikte eş gibi yaşamaları³², çocukların anne-babadan ayrı yaşaması³³, üveylik ilişkileri³⁴ gibi hususların manevi tazminat talep etme hakkını etkilediği yönünde doktrinde tartışmalar bulunmaktadır. Ayrıca, uygulamada bu kişiler dışında amca-teyze-hala-dayı-kuzen, büyükanne-büyükbaba-torun gibi yakın akrabaların, yakın arkadaşların, birlikte yaşayan kişilerin de zarar görenle yakınlık ilişkisinin ve duygusal yoğunluğu değerlendirilerek zarar görenin ağır bedensel zarara uğradığı bazı hallerde manevi tazminata hak kazandığı görülmektedir. Bu nedenle, aşağıda yer verdiğimiz kişi gruplarının doktrindeki görüşler ve Yargıtay uygulaması doğrultusunda zarar görenin “yakın”ları kabul edilip edilmeyeceğinin değerlendirilmesi bu çalışmanın konusu açısından önem arz etmektedir.

b. Anne-Baba

Bir kişinin anne-babası şüphesiz en yakınları arasında kabul edilebilecek kişilerin başında gelir. Nitekim, Yargıtay³⁵ da bir anne babanın çocuklarının ağır bedensel zarara uğraması halinde hayatın olağan akışına göre yoğun acı, elem ve üzüntü yaşayacağı karine

Hukuk Dairesi, E: 2012/17125 K: 2013/15375, T: 30.9.2013 (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 5261, K: 235, T: 16.01.1979 (**Karahasan**, s. 355); Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2013/3161, K: 2014/231, T: 14.01.2014 (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2015/21450, K: 2016/5706, T: 21.03.2016. (naklen: **Kıraç Adır**, s. 104). Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E: 2013/21-2219, K: 2014/411, T: 28.03.2014) - (www.kazanci.com - Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 15. Hukuk Dairesi, 1483/3084, T: 18.06.1975, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 7784/8331 T: 12.10.1983 (**Karahasan**, s. 351, 357); Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, 1341/6711, T: 27.10.1977 (**Karahasan**, s. 356); Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 1989/3442, T: 19.03.1981, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 9773/2900 T: 05.03.1979 (**Karahasan**, s. 355); Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 1989/3442, T: 19.03.1981, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 9773/2900 T: 05.03.1979 (**Karahasan**, s. 355); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E: 2014/2807, K: 2014/20299, T: 23.12.2014 (www.kazanci.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2012/13929, K: 2012/17683, T: 22.11.2012 (**Kıraç Adır**, s. 106); Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2009/14097 K: 2010/2857, T: 16.03.2010; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2003/9750, K: 2004/3601, T: 22.03.2004; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E: 2004/8413, K: 2005/6360, T: 16.06.2005; Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, 3109/3083, T: 22.03.2010; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 9773/2900, T: 05.03.1979 (**Karahasan**, s. 355); Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, E: 1836, K: 4046, T: 24.06.1975 (**Karahasan**, s. 357); Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 19/14433, T: 19.11.2007 (**Sami Narter**, Kusursuz Sorumluluk Haksız Fiil Sorumluluğu ve Tazminat Hukuku, Ankara 2016, s. 1447). Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 5261/235, T: 16.01.1979 (**Karahasan**, s. 355). Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2021/18184 K: 2021/4949, T: 20.9.2021; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2018/1960 K: 2019/6280, T: 24.12.2019; Yargıtay 7. Hukuk Dairesi, E: 2014/20052, K: 2017/2589, T: 21.03.2017; Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, E: 2014/1714, K: 2017/7719, T: 26.05.2015 (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

³¹ **Kıraç Adır**, s. 113; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 324.

³² Bkz. Bölüm 2.g.

³³ Bkz. Bölüm 2.d.

³⁴ Bkz. Bölüm 2.b ve 2.d.

³⁵ Çocuklarının uğradığı bu bedensel zarar nedeniyle anne babasının da olayın özellikleri dahilinde yakınlıklarını ayrıca kanıtlanmasına gerek olmayacağı yönünde bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2012/1528, K: 2013/176, T: 14.01.2013; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E: 2007/1193, K: 2007/4118, T: 08.03.2007 (<https://www.kazanci.com> - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

olarak kabul etmektedir; dolayısıyla anne babanın zarar gören çocukla yakınlığının aksini iddia eden bunu ispatlamak zorundadır.

Yargıtay bu doğrultuda trafik kazasında ağır yaralanan ve yüzünde sabit izler kalan çocuklarına her bakışta üzüntü yaşayacak olan babanın³⁶, çocuklarını köpek ısırması sonucu acı, üzüntü ve kuduz paniği yaşayan anne-babanın³⁷, geçirdiği kaza sonucu %100 oranında sürekli iş göremez hale gelerek ağır bedensel zarara uğrayan kızlarının durumuna yoğun bir şekilde üzülen anne-babanın³⁸, bir buçuk yaşındaki çocuklarının yanlış tedavi nedeniyle şeker komasına girmesi halinde elem ve üzüntü çeken anne-babanın³⁹, kızları cinsel saldırıya uğrayan anne-babanın⁴⁰ manevi tazminat taleplerinin kabul edildiği görülmektedir. Aynı doğrultuda, evlat edinilen çocuğun da anne-baba için yakınlık ve duygusal bağ açısından biyolojik çocuktan bir farkı olmayıp evlat edinilenin ağır bedensel zarar uğradığı hallerde de anne-babanın aralarındaki yakınlığı ispat etmesi durumunda manevi tazminat taleplerinin kabulü gerekecektir⁴¹.

Her ne kadar öz anne baba karine olarak çocuğun “yakını” olarak görülse de üveylik ilişkisi söz konusu olduğunda üvey anne veya babanın çocuğun ağır bedensel zarara uğraması halinde manevi tazminat talep edebilmesi için aralarındaki yakınlığı ispat etmesi gerektiği kabul edilmektedir⁴². Üvey anne veya babanın zarar gören çocuk ile duygusal bağ ve yakınlığını ispat etmesi durumunda manevi tazminata hükmedilmesi mümkündür; nitekim Yargıtay 1982 tarihli bir kararında üvey babayı da çocuk ile aralarındaki ilişkinin yakınlığı kapsamında “yakın” olarak değerlendirmiş olup üvey baba lehine manevi tazminata hükmetmiştir⁴³.

c. Eş

Eşlerin doktrinde ve Yargıtay’ın yeknesak uygulamasına göre karine olarak zarar görenin “yakını” olarak değerlendirildiği görülmektedir⁴⁴. Dolayısıyla eşin ağır bedensel zarar

³⁶ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 9223/3428, T: 14.05.1998 (**Karahasan**, s. 364).

³⁷ Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, 5127/5664, T: 9.6.1997 (**Karahasan**, s. 365).

³⁸ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E:2018/1960 K: 2019/6280, T: 24.12.2019 (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

³⁹ Ankara Bölge Adliye Mahkemesi, 3. Hukuk Dairesi, E: 2018/1702, K: 2020/562, T: 16.3.2020 (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

⁴⁰ Ankara Bölge Adliye Mahkemesi, 25. Hukuk Dairesi, E: 2017/698 K: 2017/712, T: 16.6.2017, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2014/9719 K: 2015/5460, T: 4.5.2015 (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

⁴¹ Bkz. dipnot 45, dipnot 58.

⁴² Bu yönde bkz. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, E: 1975/3780, K: 1975/5826, T: 6.11.1975. (**Karahasan**, s. 356), Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, E: 2014/15900, K: 2017/386, T: 23.01.2017 (**Kıraç Adır**, s. 104).

⁴³ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 7323/9166, T: 20.10.1982 (**Hasan Tahsin Gökcan**, Haksız Fiil Sorumluluğu ve Tazminat Hukuku, Ankara 2016, s. 834).

⁴⁴ **Oğuzman/Öz**, s. 296; **Eren**, s. 913; **Antalya**, s. 69; **Kıraç Adır**, s. 104; **Gökcan**, s. 834. Eşin karine olarak yakın kabul edileceği, ayrıca bir kanıtlama yükümlülüğü olmadığına ve yakın olarak manevi tazminat talep edebileceğine dair bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2013/3161, K: 2014/231, T: 14.01.2014; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 17125/15375, T: 30.9.2013; Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2014/24337, K: 2015/9937, T: 05.05.2015;

görmesi durumunda diğer eşin yoğun üzüntü ve acı yaşaması hayatın olağan akışının bir sonucu olarak kabul edilebilecek olup eşin ayrıca bu hususu ispat etmesine yükümlülüğü bulunmamaktadır⁴⁵.

Uygulamada da kendisini hastaneye yetiştirmeye çalışırken eşinin gözü önünde ateşli silahlı saldırıya uğrayarak ağır yaralama nedeniyle hayati tehlike geçiren zarar görenin eşinin⁴⁶, trafik kazası nedeniyle ağır derecede kemik kırığı yaşayan zarar görenin eşinin⁴⁷ eşlerle aile ilişkileri ve yaşadığı yoğun üzüntü göz önünde bulundurularak manevi tazminat taleplerinin kabul edildiği görülmektedir.

Boşanmış veya boşanma aşamasında olan eşler bakımından ise her bir somut olayın özellikleri, zarar görenle boşanmış veya boşanma sürecinde olan eşin duygusal bağının ve yakınlık ilişkisinin değerlendirilmesi gerekmektedir. Bu nedenle, Yargıtay'ın yakınların manevi tazminat taleplerinde aile hukuku anlamında bir yakınlığı aramadığı göz önünde bulundurulduğunda boşanma sonrası eski eşler arası halen yakınlık ve dostluk ilişkisi devam ettiği ispatlanabiliyorsa manevi tazminat talep edebileceken⁴⁸ eşini evlilik birliği içinde darp etmiş veya evlilik birliği içerisinde üçüncü bir kişi ile beraberlik yaşamış eski eşin manevi tazminat talebinin olumlu değerlendirilemeyeceği kanaatindeyiz.

d. Çocuklar

Manevi tazminat talebi bakımından ağır bedensel zarara uğrayan kişinin en yakınları düşünüldüğünde anne-baba, eş gibi ilk akla gelen kişiler arasında çocukları da yer almaktadır. Yargıtay da ağır bedensel zarara uğrayanların çocuklarının manevi tazminat taleplerini, yani

Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2010/11453, K: 2011/3411, T: 12.04.2011 (www.kazanci.com.tr – Erişim Tarihi: 20.08.2025).

⁴⁵ “...davacılarından S.B.’de kazaya bağlı kemik kırıkları meydana geldiği bu kemik kırıklarının hayat fonksiyonlarına etkisinin 6. (ağır) derecede olduğu, iyileşme süresinin 9 aya kadar uzadığı anlaşılmaktadır. Yaralanmanın belirlenen niteliği ve buna bağlı sonuçları ile aile ilişkisi göz önünde tutulduğunda adı geçenin eşi olan diğer davacı C.B.’nin de olay nedeniyle kişilik değerlerinde eksilme duygusu yaşadığı tecrübe kuralları ile sabit olup bu bakımdan ayrıca bir kanıtlama yükümlülüğü altında bulunmadığı benimsenmelidir. Yerel mahkemece açıklanan olgular gözetilerek, davacı eş C.B. yararına da uygun tutarda manevi tazminat takdir edilmesi gerekirken yazılı gerekçeyle adı geçen davacının manevi tazminat iste- minin tümünden reddedilmesi doğru değildir. Kararın bu nedenle bozulması gerekmektedir.” Bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 17125/15375, T. 30.9.2013 (**Erlüle**, Manevi Tazminat, s. 1104, dipnot 54).

⁴⁶ İzmir Bölge Adliye Mahkemesi, 4. Hukuk Dairesi, E: 2019/2804 K: 2020/49, T. 8.1.2020: Zarar görenin %19,2 oranında meslekte kazanma gücünü, kaybettiği iyileşme süresinin 9 aya kadar uzayabileceği göz önünde bulundurularak eş lehine manevi tazminata hükmedilmiştir. (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

⁴⁷ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2012/17125 K: 2013/15375, T: 30.9.2013 (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

⁴⁸ Bu yönde bkz. **Antalya**, s. 251.

anne-babaları ile yakınlık ilişkisini karine olarak kabul etmektedir⁴⁹. Evlat edinilen çocukların da biyolojik çocuklardan farksız olarak anne-babaları için duygusal yakınlıklarının varlığı kabul edilmekte olup manevi tazminat talepleri açısından yakınlık ispatı aranmamaktadır⁵⁰. Ancak, anne babasıyla ilgilenmeyen, onları bakıma muhtaç eden, bedensel ve ruhsal bütünlüklerine zarar veren çocuklar bu hususların ispatı halinde şüphesiz TBK m. 56.2 kapsamında yakın kişilerden değerlendirilemeyecektir⁵¹.

Yargıtay HGK 28.03.2014 tarihli kararında⁵² çocukların babalarının iş kazası nedeniyle her iki kolu dirsekten bilek altına kadar 3. Derecede yanarak el ve kollarını kullanma işlevini organik ve fonksiyonel olarak yitirmek suretiyle %62 malullük oranı ile ağır bedensel zarara uğraması halinde duyacakları üzüntü ve kederin varlığının hayatın olağan akışına göre kabul edilmesi gerektiğini belirtmiştir. Ayrıca, söz konusu kararında manevi tazminat talebinin kabulünün çocukların babaları ile birlikte yaşayıp yaşamamaları hususundan bağımsız olduğunu vurgulayarak çocukların babalarıyla aynı evde yaşamıyor olmalarının onların manevi zarara uğramayacağı sonucuna bağlanmasının hukuk uygulamasına aykırı olacağını değerlendirmiştir. Doktrinde çocukların anne-babanın ağır bedensel zarara uğraması durumunda manevi tazminat talep edebilmesinin bir koşulu olarak anne-baba ile aynı evde yaşaması gerektiğini ileri süren görüşler bulunmaktadır⁵³; yukarıda da değindiğimiz gibi çocuğun eğitim, kariyer, evlilik gibi sebeplerle anne-babasıyla aynı evde yaşamaması nedeniyle anne-babasının ağır bir bedensel zarara uğraması durumunda acı, elem veya üzüntü duymayacağı sonucunun çıkarılması hayatın olağan akışına ve hakkaniyete aykırılık yaratmakta olduğundan Yargıtay'ın bu kararının yerinde olduğu kanaatindeyiz⁵⁴.

Çocuğun yaşı veya ayırt etme gücünün kapsamı manevi tazminat talebi açısından önemli değildir, sağ kalmak kaydıyla olay gününde ana rahmine düşmüş çocuk yararına bile böyle bir

⁴⁹ Hayati tehlike arz edecek şekilde yaralanan, kafatası kemiğinde ve el bileğinde kırıklar meydana gelen kişinin çocuklarının kişilik değerlerinin zedelendiği tecrübe ile sabit olduğundan kişilerin ispat yükümlülüğü olmadığına hükmeden Yargıtay kararı için bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2012/17630, K: 2013/155520, T: 02.10.2013, (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

⁵⁰ Evlat edinilen çocuğun yakın kişiler kapsamında değerlendirilebileceği hakkında bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 5261, K: 235, T: 16.01.1979 (**Karahasan**, s. 355); Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2013/3161, K: 2014/231, T: 14.01.2014 (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025); Henüz resmi evlat edinen-evlat edinilen ilişkisi kurulmasa bile evlat edinme davası sırasında ölen kişinin çocuğa evladı gibi bakıyor olması nedeniyle çocuk lehine manevi tazminat talep edebileceği yönünde bkz. Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2015/21450, K: 2016/5706, T: 21.03.2016. (naklen: **Kıraç Adır**, s. 104).

⁵¹ Bu yönde bkz. **Kıraç Adır**, s. 102.

⁵² Yargıtay bu kararında, çocukların evlenmek suretiyle evden ayrıldıkları ve bu yüzden anne ve babalarının uğradığı cismani zarardan ötürü manevi ızdırap duymadıkları gerekçesiyle manevi tazminat taleplerinin reddedildiği yerel mahkeme kararını bozmuştur. (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E: 2013/21-2219, K: 2014/411, T: 28.03.2014) - (www.kazanci.com - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

⁵³ **Erlüle**, Manevi Tazminat , s. 1113.

⁵⁴ Aynı yönde bkz. **Kıraç Adır**, s. 102.

manevi tazminata hükmedilebilecektir⁵⁵. Nitekim, Yargıtay manevi tazminatın olay anında değil olay anından ölümüne kadar hayatı boyunca duyacağı manevi eksikliğin, acı ve elemine karşılığı olduğunu kabul etmektedir⁵⁶; bu nedenle doğmamış veya henüz küçük yaşta bir çocuğun büyüdüğü zaman acı ve elem duyacağı nitelikteki olaylarda⁵⁷ zarar görenin veya ölenin çocuğu olarak lehine manevi tazminata hükmedilmesi mümkündür. Her ne kadar teorik olarak bu yaklaşım mümkün olsa da pratikte çocuğun reşit olacağı zamana kadar geçen sürede yakınların manevi tazminat taleplerine ilişkin olarak TBK m. 72’de düzenlenen 2 yıllık ve 10 yıllık zamanaşımı sürelerinin dolması mümkündür. Bu nedenle, çocuğun veli veya vasisinin zamanaşımı süreleri içinde manevi tazminat taleplerini yöneltmesi hak kaybı yaşanmaması açısından yerinde olacaktır.

Çocuğun üvey olması durumunda da yakınlık karinesinin kural olarak uygulanmaması her bir somut olay bakımından üvey çocuk ile anne baba arasındaki ilişkinin yakınlığının ve bağıllığının değerlendirilmesi gerekmektedir. Nitekim, Yargıtay üvey kızın manevi tazminat ilişkisini incelediği kararında meydana gelen olayda derin elem duyması nedeniyle üvey kızın manevi tazminat talebini kabul etmiştir⁵⁸.

e. Kardeşler

Kardeşler de ağır bedensel zarara uğrayan kişilerin doğal olarak en yakınları arasında değerlendirilmekte olup Yargıtay kardeşler için de anne, baba, eş, çocuk gibi yakınlığı hayatın olağan akışına göre karine olarak kabul etmektedir⁵⁹. Yakın tarihli bir Bölge Adliye Mahkemesi kararında da kardeşler lehine manevi tazminata hükmedildiği görülmektedir⁶⁰.

⁵⁵ Yargıtay 15. Hukuk Dairesi, 1483/3084, T: 18.06.1975, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 7784/8331 T. 12.10.1983 (**Karahasan**, s. 351, 357).

⁵⁶ “Manevi tazminat istemek hakkı medeni bir hak olduğuna göre bu haklardan istifadenin MK 27.2 hükmünde belirtildiği üzere çocuk sağ doğmak şartıyla ana rahmine düştüğü andan itibaren henüz doğmamış çocuklar için dahi söz konusu olacağı kuşkusuzdur. Manevi tazminat; olay tarihinden başlayıp ilgilinin kural olarak ölümüne kadar devam edecek süre içinde uğraması mümkün manevi eksikliklerini karşılamayı amaçlar. Tüm yaşam boyu uğranılacak zararlar söz konusudur.” bkz. Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, 1341/6711, T. 27.10.1977 (**Karahasan**, s. 356).

⁵⁷ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 1989/3442, T. 19.03.1981, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 9773/2900 T. 05.03.1979 (**Karahasan**, s. 355).

⁵⁸ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E: 2014/2807, K: 2014/20299, T. 23.12.2014 (www.kazanci.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

⁵⁹ Kardeşin “yakın” olarak kabulü ile manevi tazminata hükmedildiği kararlar için bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2012/13929, K: 2012/17683, T: 22.11.2012 (**Kıraç Adır**, s. 106); Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2009/14097 K. 2010/2857, T. 16.03.2010; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2003/9750, K. 2004/3601, T. 22.03.2004; Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E: 2004/8413, K. 2005/6360, T. 16.06.2005; Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, 3109/3083, T. 22.03.2010; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 9773/2900, T. 05.03.1979 (**Karahasan**, s. 355); Yargıtay 10. Hukuk Dairesi, E: 1836, K. 4046, T. 24.06.1975 (**Karahasan**, s. 357).

⁶⁰ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi, 9. Hukuk Dairesi, E: 2020/1905, K: 2021/106, T: 28.1.2021.

Yakınlık karinesi kabul edilmiş olsa da kardeşlerin küs olmaları sebebiyle görüşmedikleri veya herhangi bir kardeşlik ilişkisinin bulunmaması ⁶¹ durumda manevi tazminat talebinin reddi gerekmektedir. Nitekim, bu durumda kardeşlerin arasında duygusal bir bağlılık ve kardeşin manevi tazminata hak kazanmasını gerektirecek yakınlıkta bir ilişki bulunmamaktadır.

f. Nişanlı

Nişanlılık TMK m. 118 uyarınca evlenme vaadi niteliğinde olup nişanlıların evlilik öncesinde ileride eş olma amacıyla kurdukları yakın bir ilişkidir. Bu nedenle, bir kişinin ağır bedensel zarara uğraması halinde nişanlısı acı, elem, üzüntü yaşayabilecek bir kişi olarak zarar görenin manevi tazminat talep edebilecek yakınları arasında değerlendirilebilecektir⁶². Zira, manevi tazminat talebinde bulunmak için zarar görenle talepte bulunan kişi arasında evlilik ilişkisi veya kan bağı bulunmak zorunda değildir⁶³; önemli olan husus zarar gören ile yakını arasındaki ilişkinin niteliği ve yakınının zarar görenin ağır bedensel zararından ne derece etkileneceğidir.

Yargıtay'ın yakın tarihli kararlarında nişanlıların manevi tazminat taleplerini kabul ettiği görülmekte olup Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 2021 tarihli bir kararında⁶⁴ trafik kazası neticesinde kalıcı maluliyet şeklinde yaralanan zarar görenin nişanlısının manevi tazminat talep hakkı bulunduğuna hükmedilmiştir.

Zarar verici olaydan sonra başkaca bir sebep bulunmaksızın nişanı bozan nişanlının veya görücü usulü ile nişanlanan kişilerin ağır bedensel zarar gören kişi ile duygusal ve samimi ilişkisinin, yakınlığının ve olaydan duyduğu acı, elem ve üzüntünün sorgulanması mümkündür⁶⁵.

⁶¹ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 19/14433, T. 19.11.2007 (**Sami Narter**, Kusursuz Sorumluluk Haksız Fiil Sorumluluğu ve Tazminat Hukuku, Ankara 2016, s. 1447).

⁶² **Narter**, s. 1444; **Oğuzman/Öz**, s. 296; **Kıraç Adır**, s. 113; **Gökcan**, s. 835; **Keskin**, s. 223.

⁶³ Yargıtay'ın kökleşmiş uygulamasına göre manevi tazminata hak kazanabilmek için her halde karı-kocalık, kan ve sıhrı hısımlık şart olmayıp; nişanlı, evlatlık veya diğer yakınları da duydukları manevi ezanın karşılığını dava edebilirler" bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 5261/235, T. 16.01.1979 (**Karahasan**, s. 355).

⁶⁴ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2021/18184 K: 2021/4949, T: 20.9.2021. Bu kararla aynı yönde bkz., İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi, 8. Hukuk Dairesi, E: 2019/849 K: 2021/1203, T: 8.7.2021; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2018/1960 K: 2019/6280, T: 24.12.2019: "Bir kimsenin cismani zarara maruz kalması durumunda onun (ana, baba, eşler, kardeş, nişanlı gibi) yakınlarından birinin aynı eylem nedeniyle hukuken korunan ruhi ve asabi sağlık bütünlüğü ağır bir şekilde haleldar olmuşsa, onlar da manevi tazminat talep edebilirler. Çünkü bu durumda onların zararları ile haksız eylem arasında illiyet bağı vardır ve zararlarının niteliği itibarıyla onların da ihlal edilen normun (56. maddenin) koruma alanı içinde bulunduklarının ve hukuka aykırılık bağının gerçekleştiğinin ve manevi tazminat talep edebileceklerinin kabulü gerekir." Yargıtay 7. Hukuk Dairesi, E: 2014/20052, K: 2017/2589, T: 21.03.2017; Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, E: 2014/1714, K: 2017/7719, T: 26.05.2015 (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025). Ayrıca bkz. **Kıraç Adır**, s. 113, dipnot 104.

⁶⁵ **Kıraç Adır**, s. 113; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 324.

g. Evlilik Dışı Fiili Birliktelik Yaşayanlar ve İmam Nikahlı Eşler

Doktrinde resmi nikah olmaksızın imam nikahı ile veya resmi veya imam nikahı olmaksızın evlilik dışı fiili karı-koca hayatı yaşayanların birinin ağır bedensel zarar uğraması halinde diğer kişinin manevi tazminat talebinde bulunup bulunamayacağı tartışmalıdır⁶⁶.

Bazı yazarlar evlilik birliği dışında birlikteliklerin ahlaka aykırı ve gayri meşru olduğunu ileri sürerek bu tür birlikteliklerin korunmasının mümkün olmayacağını ve tarafların manevi tazminat talepleri açısından birbirlerinin yakını olarak değerlendirilemeyeceğini kabul etmektedir⁶⁷. Bizim de katıldığımız diğer yazarlar⁶⁸ ise fiili olarak düzenli karı-koca hayatı yaşayan kişilerin resmi bir evlilik birliği olmasa da somut olayın özelliklerine göre aralarında Yargıtay içtihatlarında kabul edilen “eylemli ve gerçek bağlılığın” bulunması halinde manevi tazminat talep etme hakkının kabulü gerektiğini savunmaktadır. Zira, ilk görüşü benimseyen yazarlar evlilik dışı fiili ve imam nikahlı birlikteliklerin mevcudiyetini, bir diğer deyişle toplumsal ve sosyal gerçeklikleri göz etmekte olup bu şekilde yaşayan kişilerin yaşadığı elem ve üzüntüyü korumasız bırakmaktadır. Aynı zamanda, bu görüş manevi tazminat talep edebilmek için TBK m. 56.2 hükmünde aranan “yakınlık” kriterinin aile ve kan bağından bağımsız olduğu yönünde doktrindeki görüş birliğinin ve istikrarlı Yargıtay uygulamalarının reddedilmesi anlamına gelmektedir⁶⁹.

Yargıtay Hukuk Genel Kurulu 1970 tarihli bir kararında⁷⁰ imam nikahı ile birlikte yaşayan ve fiili birlikteliklerinden bir de çocuğu bulunan kişilerin ilişkisinin iyi niyeti ve devamlılığına vurgu yaparak birinin ölümü halinde diğerinin manevi tazminat talep etme hakkı bulunduğunu kabul etmiştir. Yargıtay’ın daha yakın tarihi kararlarında⁷¹ da evlilik birliği bulunmaksızın birlikte yaşayan kişilerin gerçek bir bağlılıkla aynı evde yaşamayı sürekli ve düzenli olarak yaşam tarzı haline getirmesi nedeniyle manevi tazminat taleplerinin kabul edildiği görülmektedir. Gerçekten de imam nikahı ile veya imam nikahı bulunmaksızın fiili olarak birlikte yaşayan kişilerin manevi tazminat talepleri için yakınlık ölçüsünün değerlendirilmesinde süreklilik ve düzenin aranmasının yerinde olduğu kanaatindeyiz.

⁶⁶ Bu konuda doktrindeki tartışmaların detaylı değerlendirilmesi için bkz. **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 324.

⁶⁷ **Ferit Hakkı Saymen/ Halit Kemal Elbir**, Türk Borçlar Hukuku, Cilt: 1, İstanbul, 1958, s. 473, 474 (naklen: **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 324, dipnot 116).

⁶⁸ **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıp**, s. 627-628, 660; **Gürsoy**, s. 31; **Kıraç Adır**, s. 114; **Ergun Köteli**, Evliliğin Hukuki Niteliği ve Evlilik Dışı Beraberlikler, 1991, İstanbul s. 193 (naklen: **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 324 dipnot 119).

⁶⁹ Bkz. Bölüm A.1.

⁷⁰ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 967/645, İçtihadı Birleştirme Dairesi, T. 25.11.1970, s.9 (**Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 327, dipnot 123).

⁷¹ Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2014/3233, K: 2014/19088, T: 30.09.2014; Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2016/264, K: 2016/5478, T: 29.03.2016 (**Kıraç Adır**, s. 114). Aynı yönde bkz. **Antalya**, s. 260.

Nitekim, manevi tazminat talep edenin zarar görenin ağır bedensel zarar görmesinden hayatının ciddi derecede etkilenmesi, yüksek ölçüde acı, elem ve üzüntü duyması halinde manevi tazminat talebi kabul edilecektir. Örneğin aralarında imam nikahı bulunan kişilerden birinin resmi olarak başka bir kişiyle evli olması, fiili olarak karı-koca yaşantısını resmi nikahlı eşiyle yaşıyor olması ve imam nikahlı olduğu kişi ile düzenli bir ilişkisinin bulunmaması gibi durumlarda kişiler arasındaki içten ve duygusal bağın yoğunluğunun gevşediği ileri sürülebilecek olup aralarında imam nikahı bulunması olgusu manevi tazminat talebine dayanak teşkil etmeyebilir. İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesi de yakın tarihli bir kararında da resmi nikahlı olmamakla birlikte yirmi yılı aşkın süredir birlikte yaşayan kişilerin diğerinin trafik kazası neticesinde ağır biçimde yaralanmasına sebebiyle TBK m. 56.2 kapsamında “yakın” olarak manevi tazminat talebinde bulunabileceğine hükmetmiştir⁷².

h. Diğer Akrabalar ve Yakınlar

Büyükanne, büyükbaba, torun, amca, dayı, teyze, hala, yeğen, kuzen gibi diğer akrabaların karine olarak manevi tazminat talepleri bulunmamakta olup zarar gören ile aralarında eylemli ve gerçek bir bağ bulunduğunu ispat edemedikleri takdirde manevi tazminat talep etmeleri mümkün değildir. Bu kişilerin zarar görenin ağır bedensel zarara uğraması halinde üzüntü duymaları normal olup üzüntünün ötesinde aralarındaki içten bağ nedeniyle ciddi acı ve elem yaşadıklarını ispat etmeleri gerekmektedir⁷³.

Yargıtay aralarındaki fiili ve duygusal bağın ispatlandığı hallerde ölen büyükanne için torunlarının manevi tazminat hakkını kabul ettiği kararları⁷⁴ bulunmaktadır. Ancak, Yargıtay 21. Hukuk Dairesi yakın tarihli bir kararında 2014’te Eynez yeraltı maden ocağında meydana gelen kazada fiili ve gerçek bir bağ bulunduğunu kanıtlayamayan dede ve babaannenin manevi tazminat istemlerini kısmen kabul eden ilk derece mahkemesi kararını bozmuştur⁷⁵. Aralarında gerçek ve fiili bir bağ bulunduğunun ispatı halinde elbette bir kişinin büyükannesi veya büyükbabası da en yakınları arasında değerlendirilebilecektir⁷⁶.

Kişinin kayınvalidesi ve kayınpederi anne-baba gibi yakınlık karinesi içinde değerlendirilmemektedir; bu kişiler zarar görenle fiili ve duygusal bir bağları bulunduğunu ve

⁷² İstanbul 6. Asliye Ticaret Mahkemesi, E: 2017/610 K: 2022/396, T: 24.5.2022 (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

⁷³ **Narter**, s. 1149.

⁷⁴ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 1998/5648, K: 1998/8925, T: 16.11.1998 (**Karahasan**, Manevi Tazminat s. 350).

⁷⁵ Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2017/4601, K: 2017/7189, T: 3.10.2017: “...temyizlerin kapsam ve nedenlerine göre, kararda sair yönlerden bir isabetsizlik yok ise de, davacılar dede ve babaanne ile müteveffa sigortalı Özcan arasında eylemli ve gerçek bir bağ bulunduğunun kanıtlanamaması dikkate alındığında dede ve babaannenin manevi tazminat istemlerinin reddine karar verilmesi gerekirken kısmen kabulüne karar verilmesi hatalı olmuştur.” (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

⁷⁶ Yargıtay’ın ölenin büyükannesi ve büyükbabasını yakınları kapsamında değerlendirdiği kararı için bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi 5647/8925, T: 16.11.1998 (**Antalya**, s. 69, dipnot 345).

zarar verici olay nedeniyle acı, elem üzüntü duyduklarını ispat etmeleri halinde manevi tazminat talebinde bulunabilirler. Nitekim, Yargıtay da kayınpeder lehine manevi tazminata hükmettiği bir kararında tarafların birlikte yaşıyor olmasını⁷⁷, gelin lehine manevi tazminata hükmettiği bir kararda⁷⁸ da kayınpederiyle sıkı bir ilişkisinin olmasını ve çocuklarına kayınpederinin bakmış olmasını yakınlık ölçüsü olarak değerlendirerek manevi tazminat taleplerini kabul etmiştir.

Aynı şekilde Yargıtay'ın yenge ve yeğenlerin⁷⁹ kişi ile eylemli, gerçek bir bağlılık ve ilişki içinde bulunduğunu kanıtlayamamaları nedeniyle yakın olarak değerlendirmede; ancak kişinin ailesinden tek yakını olan teyzesinin trafik kazasında ölmesi durumunda aralarındaki duygusal bağlılık nedeniyle elem ve üzüntü duymuş olduğunu kabul ederek manevi tazminata hükmettiği kararları bulunmaktadır⁸⁰.

Yargıtay'ın ölenin ciddi üzüntü ve ıstırap yaşayan çok yakın arkadaşının da “yakını” olarak manevi tazminat talep edebileceğini kabul ettiği kararı⁸¹ bulunmaktadır⁸². Doktrinde, bu doğrultuda kişinin komşusu, iş arkadaşı⁸³ vb. kişilerin bile somut olayın şartlarına göre manevi tazminat taleplerinin kabul edilebileceği belirtilmektedir.

i. Yakın Kişilerin Kapsamının Belirlenmesi

Bu bölümde incelediğimiz kişi gruplarının zarar gören ile yakınlık derecelerinin belirlenmesinde doktrinde ve Yargıtay uygulamasında kişinin en yakınları düşünüldüğünde ilk akla gelen eş, anne, baba, kardeş, nişanlı gibi kişilerin yakınlığının mevcudiyetinin karine olarak kabul edildiği görülmektedir. Bu kişiler dışında kalan diğer akrabalar ve çevrenin ise zarar görenin TBK m. 56.2 kapsamında yakını olarak değerlendirilebilmesi için zarar gören ile fiili, gerçek ve sürekli bir duygusal bağının bulunduğunu ispatı aranmaktadır. Bu anlamda, Yargıtay kararlarında ve doktrinde zarar gören ile yakınlık ilişkisini ispatlanması durumunda

⁷⁷ Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2007/8315, K: 2008/1011, T: 28.01.2008 (**Kıraç Adır**, s. 101).

⁷⁸ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 10862/5058, T. 9.5.2005 (**Gökcan**, s. 868). Aynı yönde kayıinvalidenin manevi tazminat talebinin kabulü yönündeki karar için bkz. Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2007/8315, K: 2008/1011, T: 28.01.2008 (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

⁷⁹ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 10916, K: 3254, T: 30.3.1988 (**Karahasan**, s. 351).

⁸⁰ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 7001/3470, T. 11.04.2005 (**Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 331).

⁸¹ Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 592 K. 699, T.17.02.1983 (**Gökcan**, s. 233, **Karahasan**, s. 353).

⁸² Zarar görene derin bir sevgiyle bağlı yakın arkadaşın manevi tazminat isteyebileceği yönünde bkz. **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 323; **Eren**, s. 913: “*Bu dava, manevi desteğini kaybeden ana, baba, çocuk, kardeş, sağ kalan eş tarafından açılabilir gibi, nişanlı dost ve yakın arkadaşlar tarafından da açılabilir.*”

⁸³ **Kıraç Adır**, s. 99.

yakın kavramının çekirdek ailesi, akrabaları ve hatta bir iş arkadaşını dahi kapsayacak şekilde oldukça geniş yorumlandığı görülmektedir⁸⁴.

Kanaatimizce, TBK m. 56.2 hükmü kapsamında yakın kişi olarak değerlendirilebilecek kişi gruplarının manevi tazminat talep etme hakkı, yakınlardan kaç kişi lehine manevi tazminata hükmedileceği ve hükmedilecek manevi tazminat miktarları, zarar gören ile yakınlığın yoğunluğuna göre derecelendirilerek değerlendirilmelidir⁸⁵. Zarar görenin ağır bedensel zarara uğraması halinde “yakın kişi” olarak değerlendirilebilecek tüm kişi gruplarının aynı anda manevi tazminat talep edebilmesi zarar veren açısından hakkaniyetsiz, belirsiz ve hukuk güvenliğini zedeleyici bir sonuç doğuracağı ve bu nedenle her bir somut olayın özelliklerine göre manevi tazminat talep edebilecek yakınların sayısının makul ve ölçülü bir şekilde sınırlanması gerektiği kanaatindeyiz.

Bu anlamda, zarar görenin ağır bedensel zarar uğraması halinde önce en yakınlarının etkileneceği düşünülerek aile, hısımlık ve yakınlık derecelerine göre öncelikle karine olarak yakın oldukları kabul edilen eş, anne, baba, çocuk, kardeş ve nişanlı gibi kişiler lehine tazminat talepleri kabul edilmelidir. Somut olayın özelliklerine, bedensel zararın ağırlığına ve hükmedilecek manevi tazminatın tutarına göre zarar gören kişinin hayatında en yakınları olan bu kişilerden bir kısmının veya tamamının olmadığı, zarar veren tarafından yakınlık karinesinin aksi ispat edilerek bu kişilerin zarar görenin yakını olmadığı, en yakınlarının diğer akrabalar veya yakınlar kişilerden oluştuğunun anlaşıldığı durumlarda yakın çevresinin genişletilerek diğer akrabalar ve yakınlar lehine de manevi tazminat taleplerinin kabulünün yerinde olacağı kanaatindeyiz. Örneğin; ağır bedensel zarara uğrayan kişinin eşi, 2 çocuğu, kardeşi, annesi ve babası lehine manevi tazminata hükmedilmişken bu kişi gruplarına bir de aralarında duygusal bağ olduğunu ileri süren amcanın da dahil edilmemesinin; ancak kişinin anne-babası bulunmadığı halde ona babası gibi bakan amcasının manevi tazminat talep edebilecek kişi gruplarına dahil edilmesinin derecelendirme açısından yerinde olacağını düşünüyoruz.

⁸⁴ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 1998/5648, K: 1998/8925, T: 16.11.1998 (**Karahasan**, Manevi Tazminat s. 350); Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2017/4601, K: 2017/7189, T: 3.10.2017 (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2007/8315, K: 2008/1011, T: 28.01.2008 (**Kıraç Adır**, s. 101).

⁸⁴ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 10862/5058, T. 9.5.2005 (**Gökcan**, s. 868). Aynı yönde kayıinvalidenin manevi tazminat talebinin kabulü yönündeki karar için bkz. Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2007/8315, K: 2008/1011, T: 28.01.2008 (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 10916, K: 3254, T: 30.3.1988 (**Karahasan**, s. 351); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, 7001/3470, T. 11.04.2005 (**Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 331); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 592 K. 699, T.17.02.1983 (**Gökcan**, s. 233, **Karahasan**, s. 353); Zarar görene derin bir sevgiyle bağlı yakın arkadaşın manevi tazminat isteyebileceği yönünde bkz. **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 323; **Eren**, s. 913: “*Bu dava, manevi desteğini kaybeden ana, baba, çocuk, kardeş, sağ kalan eş tarafından açılabilir gibi, nişanlı dost ve yakın arkadaşlar tarafından da açılabilir.*”

⁸⁵ Yakınların manevi tazminat taleplerine ilişkin olarak İsviçre Hukukunda benimsenen “derecelendirme teorisi”nin değerlendirilmesi için bkz. **Antalya**, s. 245 vd.

Ayrıca, manevi tazminat tutarı belirlenirken kişinin somut olayın özelliklerine göre ilk derecede en yakını olan kişi lehine, örneğin; çocuğun anne-babası için en yüksek tazminata hükmedilmesi ve manevi tazminat miktarının ikinci, üçüncü derece yakınlar için azaltılarak belirlenmesi gerektiği kanaatindeyiz⁸⁶.

B. Zarar Görenin Bedensel Bütünlüğünün İhlali İle Ağır Bedensel Zarar Ortaya Çıkması (Kişilik Hakkının İhlali)

1. Bedensel Bütünlüğünün İhlali

Beden bütünlüğü Anayasa m. 17.2 “Tıbbi zorunluluklar ve kanunda yazılı haller dışında, kişinin vücut bütünlüğüne dokunulamaz; rızası olmadan bilimsel ve tıbbi deneylere tabi tutulamaz.” ve m. 17.3 “Kimseye işkence ve eziyet yapılamaz; kimse insan haysiyetiyle bağdaşmayan bir cezaya veya muameleye tabi tutulamaz.” hükümleri ile güvence altına alınmıştır. Kişinin bedensel bütünlüğüne yönelik müdahaleler kişilik hakkının ihlalini teşkil etmekte olup⁸⁷ doktrinde bedensel bütünlüğün kapsamı kişinin fiziksel ve ruhsal bütünlüğü ve sağlığı olarak kabul edilmektedir⁸⁸. Bu doğrultuda, sağlığına, ruhsal ve fiziksel bütünlüğüne geçerli bir hukuka uygunluk sebebi bulunmaksızın müdahale edilmesi hukuka aykırı olup bedensel bütünlüğünün ihlalini oluşturur⁸⁹. Aynı şekilde, ceza hukuku yönünden Türk Ceza Kanunu ile de m. 81’de hayata karşı suçlar ve m. 86’da vücut bütünlüğüne karşı işlenen suçlar düzenlenerek koruma altına alınmıştır.

Kişinin fiziki beden bütünlüğü kişinin bedenini ve bedenini oluşturan organ, doku, kemik, kas, damar, kıkırdak gibi organik yapılar ile birlikte saç, kaş, kirpik, diş gibi uzuvları oluşmaktadır⁹⁰. Bu bağlamda, kişinin yaralanması, kemik kırılması, kolunu kaybetmesi, koku ve duyu yeteneğini kaybetmesi, dişinin kırılması, organlarından birinin işlevini kısmen veya tamamen yitirmesi, estetik görüntüsünün bozulması gibi durumlarda fiziksel bütünlüğü zarara

⁸⁶ Antalya, s. 246.

⁸⁷ “...zarar görenle uzun süreli ilişkisi olan sevgilisi, uzun bir geçmişi paylaşmış ve kader ortağı haline gelmiş iş ortağı veya meslektaşı vb. yakını sayılarak tazminat hakkına sahip kılınabilir.” (Oğuzman/Öz, s. 296).

⁸⁸ Kemal Oğuzman / Özer Seliçi / Saibe Oktay-Özdemir, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), İstanbul 2018, s. 174 vd.; Serap Helvacı /Fulya Erlüle, Medeni Hukuk, İstanbul 2018, s. 88-93; Helvacı, Gerçek Kişiler, İstanbul, 2021, s. 111-122; Eren, s. 853; Erlüle, Bedensel Bütünlük”, s. 125-131; Keskin, s. 209; Kılıçoğlu, s. 420; Antalya, s. 59-60; Genç Arıdemir, s. 115-17; Kırac Adır, s. 45. Ayrıca bkz. Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2013/16869, K: 2014/5227, T: 18.03.2014: “Bedensel bütünlük eş deyişle vücut bütünlüğü kavramının fizik bütünlük yanında ruhsal bütünlüğü ve sağlığı da kapsadığı tartışmasıdır.” (www.kazanci.com.tr – Erişim Tarihi: 20.08.2025).

⁸⁹ Oğuzman/Öz, s. 294; Antalya, s. 59; Erlüle, Bedensel Bütünlük, s. 117; Helvacı, s. 112; Oğuzman/Seliçi/Özdemir, s. 174.

⁹⁰ Kırac Adır, s. 46; Antalya, s. 61; Erlüle, Bedensel Bütünlük, s. 147-148.

uğramış kabul edilir⁹¹. Kişinin bedensel bütünlüğünü ihlal eden davranış fiili bir davranış olabileceği gibi kişiye yöneltilen psikolojik bir davranış da olabilecektir. Örneğin; gebe bir kadının psikolojik şiddet sonucu erken doğum yapması durumunda bedensel bütünlüğüne psikolojik bir müdahale yapıldığı kabul edilebilir⁹². Ayrıca, kişinin bedensel bütünlüğünün ihlali neticesinde mutlaka bir tıbbi müdahale gerekmesi bir şart olarak aranmamakta olup kişinin rızası dışında saçının kesilmesi de bedensel bütünlüğünün ihlalini oluşturabilecektir⁹³.

Bu noktada önemle belirtmek gerekir ki, kişinin bedeninden ayrılan organ ve dokular artık kişinin beden bütünlüğünün kapsamından çıkmış olup bu organlara verilen zararlar bedensel bütünlüğün ihlalini oluşturmaz⁹⁴. Kişinin bedenine sonradan eklenen doğal veya yapay organ, doku ve parçaların ise bedensel bütünlüğün kapsamında değerlendirilip değerlendirilemeyeceği hususunda bunların bedenle fonksiyonel bağlantısının sürekliliğine, bedenin ayrılmaz bir parçası olup olmadığına, bedenden ayrıldıysa bedene tekrar eklenip eklenemeyeceğine bakılarak karar verilir⁹⁵. Bu kapsamda doktrinde, kişinin bedenine sürekli ve organik olarak eklenen ve bedenin ayrılmaz parçası olan diş dolgusu, saç, doku, platin beden bütünlüğünün kapsamında değerlendirilirken günlük hayatta kişinin takıp çıkarabildiği takma diş gibi yapay parçaların eşya olduğu kabul edilmektedir⁹⁶.

Doktrinde, kişinin bedeninden fonksiyonel olarak bir bağlılık olmayacak şekilde ayrılmış sperm, yumurta gibi üreme hücrelerinin ayrılmış olan hücrelerin artık kişinin bedensel bütünlüğü kapsamında olmayacağı kabul edilmektedir. Doktrinde Arıdemir, dondurulmuş üreme hücrelerini saklayan merkezlerin kişilerin rızası dışında bu hücreleri yok etmesi durumunda kişinin bedensel bütünlüğünün değil aile planlaması yapma, çocuk sahibi olmaya karar verebilme hakkı kapsamında genel olarak kişilik haklarının ihlal etmesi nedeniyle manevi tazminat talep edilebileceği şeklinde yorumlamaktadır⁹⁷. Bu bağlamda, eşinin yapay döllenme için dondurulmuş yumurtaları üreme merkezi tarafından yok edilen bir kişi dondurulmuş yumurta TBK m. 56.2 uyarınca kişinin vücut bütünlüğü kapsamında değerlendirilemeyeceğinden kendisi için manevi tazminat talep edemeyecekken eşine yönelik fiziksel saldırı neticesinde eşin yumurtalıklarının zarar görmesi ve üreme yeteneğini kaybetmesi nedeniyle yakını olarak manevi tazminat talep edebilecektir.

Kişinin ruhsal bütünlüğü de bedensel bütünlüğünün bir parçası olup ruhsal bütünlüğün ihlalinde fiziki bütünlüğe dair bir değişiklik meydana gelme şartı aranmaksızın kişinin duygu,

⁹¹ **Antalya**, s. 61; **Kıraç Adır**, s. 49; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 147.

⁹² **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 147.

⁹³ **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 147.

⁹⁴ **Genç Arıdemir**, s. 124; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 116.

⁹⁵ **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 116; **Antalya**, s. 61.

⁹⁶ **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 116; **Genç Arıdemir**, s. 124.

⁹⁷ **Genç Arıdemir**, s. 122.

irade ve zeka yeteneklerinde meydana gelen etki ile ruh sağlığı bozulmaktadır⁹⁸. Bir kişinin akli sağlığı ve psişik dengesine yapılan ihlaller de kişinin bedensel bütünlüğüne yönelik saldırılar olarak kabul edilmektedir⁹⁹. Bu anlamda, kişinin duygu, irade, zeka ve ruh durumunda meydana gelen akıl hastalığı, sinir hastalığı, depresyon, kalp çarpıntısı, korku, hafıza kaybı, panik atak, uyku bozukluğu gibi haller kişinin ruhsal bütünlüğündeki ihlalini teşkil etmektedir¹⁰⁰. Ruhsal bütünlüğün ihlali açısından uygulamada sıklıkla karşılaşılan tartışmalı durumlardan biri de mobbing olarak adlandırılan işyerinde yıldırma, ayrımcılık, küçük düşürme gibi amaçlarla çalışanların akli ve psişik dengesine sürekli ve sistematik saldırılardır¹⁰¹. Bu bağlamda, çalışana yönelik mobbing uygulamalarının çalışanda baş dönmesi depresyon, çarpıntı, göz kararması gibi ruhsal bütünlüğünü ihlal eden etkilere yol açması da manevi tazminat talebinin kabulünü gerektirecektir¹⁰².

Bedensel bütünlük kapsamında kabul edilen unsurlardan bir diğeri ise kişinin fiziki ve ruhsal sağlığının korunmasıdır; dolayısıyla kişinin bedensel veya ruhsal sağlığının organik, düzenli ve sürekli olarak işlemlerini engelleyen, sağlığına zarar veren veya sağlığını tehlikeye düşüren sağlam olan kişinin çekilmesi, ameliyat esnasında kırılan iğne ucunun hastanın burnunda bırakılması, hastaya verilen kanın AIDS’li olması nedeniyle AIDS’e yakalanması, doğum esnasında hatalı müdahale nedeniyle sakat kalma, kişinin zehirlenmesi, meslek hastalığına yakalanması gibi eylemler bedensel bütünlüğün ihlali teşkil edecektir¹⁰³.

2. Bedensel Zararın “Ağır” Olması Şartı

Yakınların manevi tazminat talep edebilmesini sınırlayan özel şartlardan biri de zarar görenin bedensel zararının “ağır” olması şartıdır. Bu kapsamda, bedensel bütünlüğü ihlal edilen kişi kendisi için manevi tazminat talep ederken bedensel zararının ağır olup olmadığına bakılmazken zarar görenin yakınlarının manevi tazminat talebi için “ağır” bedensel zarar aranmaktadır¹⁰⁴.

TBK m. 56’ya ilişkin olarak Adalet Komisyonu Raporu’nda “ağır bedensel zararın takdirinde” zarara uğrayan organların önemi, uğranılan ruhsal zararın niteliği ve diğer

⁹⁸ **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 149; **Kıraç Adır**, s. 49; **Antalya**, s. 61; **Genç Arıdemir**, s. 115-118.

⁹⁹ **Helvacı**, s. 112; **Oğuzman/Seliçi/Özdemir**, s. 176.

¹⁰⁰ **Antalya**, s. 61; **Genç Arıdemir**, s. 116; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıntop**, s. 603; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 149.

¹⁰¹ **Helvacı**, s. 113; **Kıraç Adır**, s. 51.

¹⁰² Yargıtay’ın mobbinge maruz kalan çalışan lehine manevi tazminata hükmettiği kararları için bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2013/18184, K: 2013/121151, T: 24.09.2014; Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, E: 2016/33892, K: 2016/18826, T: 31.10.2016 (www.kazanci.com.tr – Erişim Tarihi: 20.08.2025).

¹⁰³ **Antalya**, s. 61; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 112; **Genç Arıdemir**, s. 117, 119; **Kıraç Adır**, s. 53.

¹⁰⁴ **Kumru Kılıçoğlu Yılmaz**, “Kişilik Haklarının İhlalinde Manevi Tazminat”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt:11, Sayı: 115, 2016, s. 44; **Kılıçoğlu**, s. 457.

durumların gözetileceği belirtilmekte olup “ağır bedensel zarar”dan kastedilenin ne olduğunun tespitinin doktrin ve yargı uygulamasına bırakıldığı görülmektedir¹⁰⁵. Bu nedenle, her bir somut olayda bir bedensel zararın ne zaman “ağır” ne zaman “hafif” olduğunun değerlendirilmesi gerekeceği anlaşılmaktadır. Doktrinde bir bedensel zararın ağır olup olmadığının değerlendirilmesinde dikkat alınacak ölçütlerin TBK m. 56’nın esinlendiği İsviçre Sorumluluk Hukukunun Revizyonu ve Birleştirilmesine İlişkin kanun Tasarı’nın 45e hükmü ve uygulaması ve Yargıtay içtihatları doğrultusunda ortaya konduğu görülmektedir¹⁰⁶.

Doktrinde, İsviçre hukuku doktrininde ve uygulaması doğrultusunda, sadece zarar görenin değil, zarar görenin yakınlarının da zarar görenle kişisel ilişkisinin ve kendi gündelik hayatlarının radikal, ciddi ve sürekli bir şekilde etkilendiği veya değiştiği ihlallerde zarar görenin ağır bedensel zarara uğradığı ve dolayısıyla yakınların bu gibi durumlarda manevi tazminat talep edebileceği kabul edilmektedir¹⁰⁷. Bu doğrultuda, zarar görenin bedensel bütünlüğünde meydana gelen ihlalinin ağırlığına göre yakınlarının kişilik haklarının etkilenme derecesinin değişeceği belirtilmektedir. Bu kapsamda doktrinde, kişinin vücut fonksiyonlarını yitirerek bakıma muhtaç hale gelmesi, HIV virüsü bulaşması, komaya girmesi, cinsel iktidarsızlık yaşaması¹⁰⁸, omurilik felci olması, ağır beyin hasarı yaşaması¹⁰⁹ gibi bedensel bütünlüğün ağır bir şekilde ihlal edildiği ve yakınların manevi tazminat talep edebileceği kabul edilmektedir. Bazı görüşler de kişiyi öldürmeye teşebbüs, işkence, sakat kalma, çehrede sabit iz bulunması, kişinin kaçırılması, kişiye tecavüz veya tecavüze teşebbüs¹¹⁰, günlerce aç bırakılması, gibi halleri de yakınların manevi tazminat talep edebileceği kişinin bedensel bütünlüğüne “ağır” saldırılar olarak kabul edilmektedir.

Yargıtay uygulamasına bakıldığında ise Yargıtay’ın bir bedensel zararın ne zaman ağır bedensel zarar olacağına ilişkin değerlendirmelerinde yeknesaklık bulunmamakla birlikte zarar görenin geçirdiği tedavi süreci, bedensel zararının kalıcılığı, iş göremezlik oranı, iletişim yeteneklerini yitirip yitirmediği, hayati tehlikeye uğrayıp uğramadığı gibi kriterleri ağır bedensel zarar bulunup bulunmadığının tespitinde dikkate aldığı görülmektedir¹¹¹.

¹⁰⁵ **Erlüle**, Manevi Tazminat, s. 1091; **Çakırca**, s. 796.

¹⁰⁶ **Erlüle**, Bedensel Bütünlük s. 402 vd.; **Keskin**, s. 222 vd.; **Kıraç Adır**, s.124.

¹⁰⁷ **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 403; **Keskin**, s. 222; **Kıraç Adır**, s. 125; **Antalya**, s. 244. İsviçre hukukunda ağır bedensel zararlarda zarar görenin yakınlarının manevi tazminat talebine ilişkin detaylı bilgi için bkz. **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 379.

¹⁰⁸ **Kıraç Adır**, s. 125.

¹⁰⁹ **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 404.

¹¹⁰ **Kılıçoğlu**, s. 458.

¹¹¹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E. 2006/4-800, K. 2006/821, T. 27.12.2006 – <https://www.kazanci.com> – Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E. 2007/5763, K. 2008/2108, T. 21.02.2008 – <https://www.kazanci.com> – Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E. 2000/1665, K. 2000/2300, T. 09.03.2000 (<https://www.kazanci.com> – Erişim Tarihi: 20.08.2025); Y. 4. Hukuk Dairesi, E. 2015/10170, K. 2016/12244, T. 15.12.2016; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E. 2014/12161, K. 2015/9898, T. 16.09.2015 – (<https://www.kazanci.com> – Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E. 2002/5585, K.

Gerçekten de kişinin geçirdiği tedavi süreci, hastanede kaç gün kaldığı, tedavi neticesinde iyileşip iyileşmediği, hasarın kalıcı mı yoksa basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilir mi olduğu hususları ağır bedensel zararların tespitinde önem kazanmaktadır. Bu bağlamda, basit bir tıbbi müdahale ile giderilebilecek bir yaralanmada ağır bedensel zarardan bahsedilemeyecekken kişinin yüzünde sürekli bir iz bırakan, veya uzuv kaybı yaşadığı bir yaralanmanın ağır bedensel zarar olduğunun kabulü gerekecektir.

Nitekim, Yargıtay da bu prensip doğrultusunda, elektrik telindeki akım nedeniyle sağ elinden yaralanarak altı gün hastanede kalan kişinin kısa süreli bir tedavi ile iyileşmesi ve bedensel zararın fonksiyonel olarak kalıcı bir hasar bırakmaması, yaralanmanın kişinin veya yakınlarının hayat tarzında bir değişikliğe yol açmaması karşısında ağır bedensel zarara uğramadığına karar vermiştir¹¹². Aynı şekilde, hayati tehlike geçirerek yirmi beş gün boyunca çalışamayan kişinin sakatlığının kalıcı olmaması ve manevi tazminat talep eden anne babanın hayat boyu bir üzüntü yaşamayacaklarını belirterek manevi tazminat taleplerini reddetmiştir¹¹³.

Yargıtay'ın kararlarında “basit tıbbi müdahale” ile giderilebilen yaralanmaları genel olarak ağır bedensel zarar olarak kabul etmediği ve bu gibi yaralanmalarda yakınların manevi tazminat taleplerini reddettiği görülmektedir. Örneğin, Yargıtay bir kararında zarar görenin basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ve kalıcı bir sorun yaratmadan iyileşebilecek hayati tehlike yaratmayan bir yaralanmaya maruz kalmasının “ağır bedensel zarar” oluşturmadığına hükmetmiştir¹¹⁴.

2002/10044, T. 25.09.2002 – (<https://www.kazanci.com> – Erişim Tarihi: 20.08.2025); Y. 21. Hukuk Dairesi, E. 2014/7396, K. 2014/13351, T. 10.06.2014 – (<https://www.kazanci.com> – Erişim Tarihi: 20.08.2025). Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E. 2004/3980, K. 2004/4846, T. 13.05.2004 – (<https://www.kazanci.com> – Erişim Tarihi: 20.08.2025); Y. 4. Hukuk Dairesi, E. 2004/13860, K. 2005/9858, T. 26.09.2005 – (<https://www.kazanci.com> – Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E. 2004/8116, K. 2004/9009, T. 27.10.2004 – (<https://www.kazanci.com> – Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2004/10015, K. 2005/8758, T. 27.09.2005 – (<https://www.kazanci.com> – Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E. 2004/1754, K. 2004/2769, T. 23.03.2004 – (<https://www.kazanci.com> – Erişim Tarihi: 20.08.2025); Yargıtay 11. Hukuk Dairesi, E. 2014/3073, K. 2014/9655, T. 26.05.2014; Yargıtay 21. Hukuk Dairesi E. 2004/1754, K. 2004/2769, T. 23.03.2004 – (<https://www.kazanci.com> – Erişim Tarihi: 20.08.2025).

¹¹² Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E. 2014/10687, K. 2015/7315, T. 08.06.2015 (<https://www.kazanci.com> – Erişim Tarihi: 20.08.2025).

¹¹³ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E. 2007/5763, K. 2008/2108, T. 08.06.2015 (<https://www.kazanci.com> – Erişim Tarihi: 20.08.2025).

¹¹⁴ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 12161/9898, T. 3.4.2014 (**Erlüle**, Manevi Tazminat, s. 1106, dipnot 58). Yargıtay'ın basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek yaralanmaları ağır bedensel zarar olarak kabul etmediği diğer kararları için bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E. 2015/10170, K. 2016/12244, T. 15.12.2016; Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E. 2014/12161, K. 2015/9898, T. 16.09.2015 (**Kıraç Adır**, s. 128-129).

Ancak Yargıtay'ın basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek zararları da başka unsurlara ağırlık vererek ağır bedensel zarar olarak kabul ettiği kararları da bulunmaktadır. Örneğin, trafik kazasında alnından yaralanan ve femur kırığı nedeniyle tedavi olan çocuğun ağır bedensel zarara uğradığını kabul ederek babası lehine manevi tazminata hükmetmiştir¹¹⁵. Ankara Bölge Adliye Mahkemesinin de yakın tarihli bir kararında çocuğun köpek ısırığı sonucunda yaralanmasının basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek ölçüde hafif olması karşısında köpek ısırığı izinin çocuğun kolunda kalacağı, hayatın olağan akışında bir çocuğun düşmesi halinde bile anne babayı derinden etkileyeceği ve yaşam kalitelerini ruhsal yönden düşüreceği ve bu sebeple manevi tazminat taleplerinin kabulünün gerektiği yönünde karar vermiştir¹¹⁶. Yargıtay bir başka kararında da zarar görenin hayati tehlike geçirerek ağır derecede sakatlanması, tedavisinin uzun sürmesi veya yakınlarının bakımına muhtaç hale gelmesi gibi şartları aramaksızın zarara görenin 45 günde iyileştiği kazaya bağlı sağ humerus kırığı nedeniyle diş kaybı yaşamasını ve yüzünde sabit eser niteliğinde yara izi kalması ağır bedensel zarar olduğunu kabul ederek davacı anne ve babanın manevi tazminat talebini kabul etmiştir¹¹⁷. Gerçekten de bir bedensel zarar basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek de olsa zarar görenin vücudunda ya da yüzünde kalıcı iz veya hasar kalması gibi durumlarda ağır bedensel zarar olarak değerlendirilebilecektir; dolayısıyla basit tıbbi müdahale ile giderilebilme ölçütü tek başına bir bedensel zararın ağır olmadığı yönünde sonuca varılmaması gerektiği kanaatindeyiz.

Zarar görenin tedavi süresinin uzunluğu, hayati tehlike yaşanması, zarar verici olayın yaşam fonksiyonlarında, yüzünde veya vücudunda ne gibi hasar, yara veya izler bırakacağı gibi yakınların yaşadığı acı, elem ve üzüntü bakımından önem kazanacağı için somut olay nezdinde ağır bedensel zarar olup olmadığının tespitinde önem kazanmaktadır. Ancak, geçici sıyrık, yara izi, kısa sürede tamamen iyileşebilecek gibi basit yaralanmaların kısa süreli tedavilerle iyileşebilecek ve kişinin ve yakınlarının hayatını önemli derecede ve sürekli olarak etkileyecek nitelikte olmamaları itibarıyla ağır bedensel zarar olarak kabul edilmelerinin yerinde olmadığı kanaatindeyiz¹¹⁸. Nitekim, TBK 56.2 hükmü ile yakınların yansıma yoluyla manevi tazminat

¹¹⁵ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2004/13860, K: 2005/9858, T: 26.09.2005. (**Kıraç Adır**, s. 129, dipnot 164).

¹¹⁶ Ankara Bölge Adliye Mahkemesi, 24. Hukuk Dairesi, E: 2019/388 K: 2019/1275, T: 12.11.2019 (<https://www.lexpera.com.tr> – Erişim Tarihi: 20.08.2025).

¹¹⁷ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E: 2012/1528 K: 2013/176, T: 14.1.2013: “Dosya kapsamından, davacılar...’ın kazaya bağlı sağ humerus kırığı nedeniyle hayati tehlike geçirmediği anlaşılmış ise de, şahsın ancak 45 günde iyileşebildiği, diş kaybı yaşadığı, yüzünde sabit eser niteliğinde yara izi kaldığı anlaşılmaktadır. Yaralanmanın belirlenen niteliği ve buna bağlı sonuçları ile aile ilişkisi göz önünde tutulduğunda; adı geçen anne ve babası olan diğer davacıların da, olay nedeniyle kişilik değerlerinde eksilme duygusu yaşadığı tecrübe kuralları ile sabit olup; bu bakımdan, ayrıca bir kanıtlama yükümlülüğü altında bulunmadıkları benimsenmelidir. Yerel mahkemece açıklanan olgular gözetilerek, davacı anne ve baba yararına da uygun tutarlarda manevi tazminat takdir edilmesi gerekirken, tazminat miktarının tayininde etkili olabilecek hususlar nazara alınarak yerinde olmayan yazılı gerekçeyle, onların manevi tazminat istemlerinin tümünden reddedilmiş olması usul ve yasaya uygun düşmediğinden kararın bozulması gerekmiştir.” (**Erlüle**, Manevi Tazminat, s. 1102, dipnot 51).

¹¹⁸ **Kıraç Adır**, s.129.

talebinin şartı olarak zarar görenin bedensel zarara uğramasının yeterli görülmemesinden yakınların ancak önemli ölçüde “ağır” bedensel zararlarda korunmaya değer menfaatlerinin bulunduğu kabul edildiği anlaşılmaktadır. Yargıtay¹¹⁹ da EBK döneminde verdiği bir kararında bu hususu geçici heyecan ve üzüntülerin kişilik hakları kapsamında korunmaya değer olmadığını vurgulayarak 1 hafta çalışamayacak şekilde yaralanan eşin kalıcı sakatlık ve ağır yaralanma yaşamaması ve diğer eşin yoğun bir üzüntüsü yaşamasına yol açmayacağı nedeniyle manevi tazminat taleplerini reddetmiştir.

Zarar görende meydana gelen hasarın sürekli nitelikte olduğu haller hem zarar görenin hem de yakınlarının yaşam tarzını önemli ölçüde etkileyecek ve ömür boyu katlanmak zorunda oldukları güç bir durum teşkil edecek olması itibarıyla ağır bedensel zarar olarak değerlendirilmektedir¹²⁰. Bu doğrultuda Yargıtay kararlarında zarar görenin yardım ve bakıma muhtaç kalması¹²¹, felç olması¹²², sakat kalması¹²³ gibi durumların hem zarar görenin hem de yakınlarının hayat şartlarını önemli ölçüde ve ömür boyu sürecektir şekilde etkileyecek kalıcı nitelikteki hasarlar olmaları itibarıyla ağır bedensel zarar olarak kabul edildiği ve kişinin yakınları lehine manevi tazminata hükmedildiği görülmektedir. Ancak, bir bedensel zarar kişinin yaşam fonksiyonlarında kalıcı bir hasar bırakmasa da, somut olayın ve zarar verici olayın özelliklerine, olay sonrasındaki iyileşme ve tedavi sürecinin yoğunluğu ve zarar gören ve yakınlarına etkisine, kişinin yakınlarının yaşayacağı acı, elem ve üzüntünün, yani manevi zararın yoğunluğuna göre yine ağır bedensel zarar olarak değerlendirilebilecektir.

Bir kişinin uğradığı zarar neticesinde iş gücü kaybı oranı da bir bedensel zararın ağır bedensel zarar olup olmadığının tespitinde objektif olarak değerlendirilebilecek bir ölçüttür.

¹¹⁹ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 10386/322, T: 16.1.2003 (**Erlüle**, Manevi Tazminat, s. 1106, dipnot 57).

¹²⁰ **Kıraç Adır**, s. 129.

¹²¹ Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, 8067/8106, T: 8.12.1997: “... 25 yaşında ve henüz iki yıllık evli olan davacının kocası İ.’nin geçirdiği iş kazası sonucu felç olarak, ömür boyu başkasının bakımına muhtaç yatalak hale geldiği, iş göremezlik oranının %100 olduğu dosyadaki bilgi ve belgeler ve özellikle fotoğraflardan anlaşılmaktadır. Kocasının bu derecede ağır vücut bütünlüğü ihlali olayının davacı kadının gözleri önünde cereyan etmesi ve ömür boyu devam edecek olması karşısında ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüğünün ağır biçimde ihlal edildiği kabul edilmelidir.” (**Erlüle**, “Manevi Tazminat”, s. 1108, dipnot 63)

¹²² Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, 1754/2769, T: 23.03.2004: “...2.12.1998 tarihinde 21 yaşında olan davacı G.Y.’in kocası diğer davacı küçüklerin babası olan H.Y.’in geçirdiği iş kazası sonucu felç olarak ömür boyu başkasının bakımına muhtaç yatalak hale geldiği, iş göremezlik oranının %100 olduğu dosyadaki bilgi ve belgelerden anlaşılmaktadır. Kocasının ve babalarının bu derece ağır vücut bütünlüğü ihlali olayının davacıların gözleri önünde cereyan etmesi ve ömür boyu devam edecek olması karşısında ruhsal ve sinirsel sağlık bütünlüklerinin ağır biçimde ihlal edildiği kabul edilmelidir.” (**Erlüle**, Manevi Tazminat, s. 1108, dipnot 64).

¹²³ **Kıraç Adır**, s. 131; **Kılıçoğlu**, s. 557. Nitekim, Yargıtay 4. Hukuk Dairesi de, aynı doğrultuda ömür boyu sürecektir bir üzüntüye yol açacak biçimde kalıcı sakatlık ve ağır bir yaralanma söz konusu olmadığı gerekçesiyle yerel mahkemenin manevi tazminata hükmettiği kararını bozmuş ve bir anlık heyecan ve geçici üzüntülerin TBK’nın koruduğu değerler bakımından kişilik haklarına saldırı teşkil edecek düzeyde bulunmadığı sonucuna varılmaktadır. Bkz. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 10386/322, T: 16.1.2003, (**Kıraç Adır**, s. 139, dipnot 207).

Yargıtay da kararlarında kişinin iş göremezlik oranına çoğunlukla ağır bedensel zararlarda değerlendirme ölçütü olarak yer vermektedir; ancak tıpkı basit tıbbi müdahale ile giderilme gibi bu ölçütü de yeknesak bir şekilde uygulamamaktadır. Yargıtay'ın genel olarak %80 ve üzeri meslekte kazanma gücü kayıplarında ağır bedensel zararın mevcudiyetini kabul ettiği görülmektedir. Örneğin; vücudunun %80'i yanarak yaralanan ve cinsel iktidarsızlığa uğrayan kişinin¹²⁴, iş kazası sonucu %100 iş göremez hale gelen işçinin¹²⁵ yakınlarının manevi tazminat talepleri haklı olarak kabul edilmiştir. %40 ve altı meslekte kazanma gücü kayıplarında da genellikle ağır bedensel zarar bulunmaması nedeniyle yakınların manevi tazminat taleplerinin reddedildiği görülmektedir¹²⁶.

Yargıtay'ın sol alt bacak kemiği kırılarak %15.2 oranında meslekte kazanma gücü kaybına uğrayan ve 6 ay içinde iyileşen kişinin yaralanmasının derecesi ve aile ilişkileri göz önünde bulundurularak eşi yararına da manevi tazminata hükmettiği¹²⁷, trafik kazası sonucu %3.3 maluliyete uğrayan çocuğun annesinin manevi tazminat taleplerini kabul ettiği¹²⁸, iş kazası sonucu vertebra kırığı ve hafif felç nedeniyle %35,20 sürekli iş gücü kaybına uğrayan işçinin eşi ve çocuklarının manevi tazminat taleplerini kabul ettiği kararları¹²⁹ karşısında ise 3. ve 4. parmakları kesilerek %12 iş kaybına uğrayan işçinin¹³⁰ ve bekçi olarak çalışan işçinin iş kazası nedeniyle ezilme suretiyle belinde sakatlanarak %38.2 oranında meslekte kazanma gücü kaybına uğramasının ağır bedensel zarara olarak kabul etmediği ve yakınların manevi tazminat taleplerinin ruhi ve asabi sağlık bütünlüklerinin ağır bir şekilde ihlal edilmediği

¹²⁴ Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E: 2014/20881, K: 2015/17392, T: 05.11.2015 (**Kıraç Adır**, s. 133, dipnot 181).

¹²⁵ Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2013/16178, K: 2014/3088, T: 25.02.2014 (**Kıraç Adır**, s. 133, dipnot 182).

¹²⁶ Yargıtay, olayın özelliğine, yaralanmanın niteliğine, meslekteki kazanma gücü kayıp oranına (%27.2) ve sigortalının yaralanmasının ağır bedensel zarar oluşturmadığına kanaat getirerek, eş ve çocukların manevi tazminat talebini reddetmiştir (Yargıtay 21. HD, E: 2015/21735, K: 2017/1516, T: 28.02.2017) – (www.kazanci.com.tr – Erişim Tarihi: 20.08.2025).

¹²⁷ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 6929/5974, T: 1.4.2013: “davacılarından F.B.’de kazaya bağlı sol tibia lateral plato kırığı meydana geldiği, bu nedenle % 15,2 oranında meslekte kazanma gücünü kaybettiği, maluliyet durumunun sürekli olduğu, iyileşme süresinin olay tarihinde itibaren 6 aya kadar uzadığı anlaşılmaktadır. Yaralanmanın belirlenen niteliği ve buna bağlı sonuçları ile aile ilişkisi göz önünde tutulduğunda adı geçen eşi olan diğer davacı F.B.’nin de olay nedeniyle kişilik değerlerinde eksilme duygusu yaşadığı tecrübe kuralları ile sabit olup; bu bakımdan ayrıca bir kanıtlama yükümlülüğü altında bulunmadıkları benimsenmelidir” demıştır. (**Erlüle**, Manevi Tazminat, s. 1104, dipnot 53).

¹²⁸ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, E: 2010/12697, K: 3022/3503, T: 14.04.2011 (**Kıraç Adır**, s. 137, dipnot 201).

¹²⁹ Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2014/10315, K: 2014/17496, T: 16.9.2014: “Somut olayda, olay tarihinde 34 yaşında olan, geçirdiği iş kazasında sonucu L-2 vertebra kırığı ve hafif parezi (Felç) nedeniyle % 35,20 oranında sürekli işgücü kaybına uğrayan sigortalının ağır bedensel zarara uğramadığı giderek bu zarar nedeniyle eşi ve çocukları olan davacıların manevi tazminata hak kazanmadıklarının kabulü ile bu yöndeki davanın reddi yerine yazılı şekilde kısmen kabulü hatalı olmuştur.” (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

¹³⁰ Yargıtay 21. Hukuk Dairesi, E: 2015/2544 K: 2015/18250, T: 13.10.2015: “Somut olayda, olay tarihinde 33 yaşında olan, geçirdiği iş kazası sonucu sol el 3. ve 4. parmaklarının kısmen kesilmesi ile % 12,00 oranında sürekli işgücü kaybına uğrayan sigortalının ağır bedensel zarara uğradığından söz etmek mümkün değildir. Bu durum da sigortalının eşi olan davacı ... Sürük'nün manevi tazminata hak kazanmadığının kabulü ile bu yöndeki davasının reddi gerekirken, yazılı şekilde kısmen kabulü hatalı olmuştur.” (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

gerekçesiyle reddettiği kararları¹³¹ bulunmakta olup bu konuda tutarlı bir uygulaması bulunmamaktadır.

Kanaatimizce, meslekte kazanma gücü kaybı bir değerlendirme ölçütü olarak dikkate alınabilir; ancak meslekte kazanma gücü kaybının düşüklüğü tek başına bir bedensel zararın ağır olup olmadığına dayanak teşkil etmemelidir. Örneğin, yukarıda yer verdiğimiz Yargıtay kararında¹³² işçinin 2 parmağı kesilmek suretiyle uzuv kaybına uğramış olmasına rağmen meslekte kazanma gücü kaybı %12 olduğu için yakınların manevi tazminat taleplerinin reddedilmiştir. Zarar görenin gündelik işlerini yerine getirebilmesi için oldukça önemli bir uzvunun kısmen de olsa kaybının hayatın olağan akışına göre kendisi ve yakınların hayatına etki edeceği ve yakınlarda bir acı, elem, üzüntü yaratacağı kanaatindeyiz.

II. Bedensel Bütünlüğün İhlalinde Yakınların Manevi Tazminat Talebinin Genel Şartları

Ağır bedensel zarar gören kişinin yakınlarının manevi tazminat taleplerine ilişkin özel şartlar TBK m. 56 hükmü ile düzenlenmiştir. Manevi tazminat talep eden kişinin zarar görenin “yakını” olması ve bedensel bütünlük ihlalinin “ağır bedensel zarar olması” şartlarına ilave olarak haksız fiil sorumluluğunu düzenleyen genel norm niteliğinde olan TBK m. 49 uyarınca aranan hukuka aykırılık, kusur, zarar ve illiyet bağı şartlarının da mevcut olması gerekmektedir¹³³.

A. Hukuka Aykırılık

TBK m. 56.2 kapsamında yakınların manevi tazminat davası açabilme şartlarından biri de haksız fiilin unsurlarından biri olan “hukuka aykırılık” olup zarar görenin bedensel bütünlüğünü ihlal eden fiilin hukuka aykırı olması gerekmektedir¹³⁴. TMK m. 24.1 hükmü uyarınca da kişilik hakkına saldırı halinde koruma talep edilebilmesi için “hukuka aykırılık” unsuru aranmaktadır.

Kişilik hakkını ihlal eden fiiller kural olarak hukuka aykırı kabul edilmekte olup bu kuralın istisnasını hukuka uygunluk sebepleri oluşturmaktadır¹³⁵. Nitekim, TMK m. 24.2 hükmü kapsamında kişilik hakkı zedelenen kimsenin rızası, daha üstün nitelikte özel veya

¹³¹ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E: 2013/2215, K: 2015/1487, T: 5.6.2015 (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

¹³² Bkz. dipnot 124.

¹³³ Oğuzman/Öz, s. 294; Kıraç Adır, s. 116; Erlüle, Bedensel Bütünlük, s. 152 vd.; Çakırca, s. 795.

¹³⁴ Oğuzman/Öz, s. 294; Eren, s. 904; Erlüle, Bedensel Bütünlük, s. 179; Nomer, s. 153; Keskin, s. 148; Kıraç Adır, s. 117; Helvacı s. 148; Kılıçoğlu, s. 294; Kılıçoğlu Yılmaz, s. 45.

¹³⁵ Oğuzman/Öz, s. 294; Eren, s. 908; Keskin, s. 148; Helvacı, s. 149, Kılıçoğlu, s. 45.

kamusal yarar ya da kanunun verdiği yetkinin kullanımı olarak düzenlenen hukuka uygunluk sebeplerinin birinin mevcut olmadığı kişilik hakkına yapılan saldırıların hukuka aykırı olacağı düzenlenmektedir¹³⁶. TBK'da düzenlenen diğer hukuka uygunluk halleri ise meşru müdafaa, zorunluluk hali¹³⁷ ve kişinin kendi hakkını korumak için güç kullanması halidir.

Prensip olarak zarar görenin rızası bulunan her halde bedensel bütünlüğe yönelik eylemler hukuka uygun hale gelmeyecektir; zira hukuka aykırılığın ortadan kalkması için hukuken böyle bir rızanın verilmesine cevaz verilmesi ve rızanın geçerli olması gerekmektedir¹³⁸. Bu bağlamda, kişinin beden bütünlüğünün, yaşamının, sağlığının bir sözleşme konusu yapılabilmesi, bir başka deyişle kişinin rızasına konu olması başta TMK m. 23 ve TBK m. 27 olmak üzere emredici hukuk kuralları, kamu düzeni ve hukuka uygunluk sebepleri kapsamında değerlendirilmelidir.

Kişinin bedensel bütünlüğünün ağır bir şekilde ihlal edilmesinde hukuka uygunluk sebeplerinin sıklıkla uygulandığı alanlardan biri tıbbi müdahalelerdir. Bu kapsamda; bir kişiye tıbbi müdahalede bulunulması esasen bedensel bütünlüğüne yönelik bir eylem olup kişinin yapılacak tıbbi müdahalenin sebepleri, olası sonuç ve komplikasyonları sonucunda somut ve özel nitelikte bir aydınlatılmış rızası¹³⁹ bulunması durumunda bu eylemin hukuka aykırılığı önlenmektedir¹⁴⁰. Bu bağlamda örneğin kişinin sağlığına kavuşması için gerekli bir ameliyata rıza göstermesi hekimin kişinin bedensel bütünlüğüne yönelik fiilini hukuka uygun hale getirecektir. Aynı şekilde, 2238 sayılı Organ ve Doku Alınması, Saklanması ve Nakli hakkında Kanun'a uygun olarak kişinin hayati tehlikesine sebep vermeyecek şekilde organ ve doku nakillerine rıza göstermesi veya 2827 sayılı Nüfus Planlanması Hakkında Kanun uyarınca annenin rızası kapsamında sağlığı açısından sakınca olmayan hallerde on haftadan önce gebeliğin sonlandırılması, TMK m. 40 hükmüne uygun olarak kişinin rızası ile yapılan cinsiyet değişikliği ameliyatı gibi bedensel bütünlüğe yönelik tıbbi müdahaleler hukuka uygunluk kapsamında değerlendirilecektir¹⁴¹.

¹³⁶ **Rona Serozan**, Medeni Hukuk Genel Bölüm/ Kişiler Hukuku, İstanbul 2018, s. 467, 468.

¹³⁷ Zorunluluk hali zarar tehlikesini önlemek için başkasının malvarlığına saldırı halinde hukuka uygunluk sebebini düzenlemekte olup kişilik haklarına saldırı halinde hukuka uygunluk sebebi olarak uygulanmayacaktır (**Oğuzman/Öz**, s. 34; **Keskin**, s. 159; **Kılıçoğlu Yılmaz**, s. 46.)

¹³⁸ **Hüseyin Hatemi/ K. Emre Gökyayla**, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, İstanbul 2021, s. 135-137; **Oğuzman/Öz**, s. 24,25; **Oğuzman/Seliçi/Özdemir**, s. 174-175; **Serozan**, s. 468; **Eren**, s. 209; **Kılıçoğlu**, 304; **Helvacı**, s. 150; **Nomer**, s. 156.

¹³⁹ Hasta Hakları Yönetmeliği m. 5.d: "Tıbbi zorunluluklar ve kanunlarda yazılı haller dışında, rızası olmaksızın kişinin vücut bütünlüğüne ve diğer kişilik haklarına dokunulamaz." RG T: 01.08.1998, Sayı: 23420. Tıbbi müdahale için rıza alınması gerekliliği ve rızanın kapsamı için bkz. Hasta Hakları Yönetmeliği m. 15, m. 31; **Oğuzman/Öz**, s. 25; **Eren**, s. 691; **Helvacı**, s. 152.

¹⁴⁰ **Oğuzman/Öz**, s. 25; **Oğuzman/Seliçi/Özdemir**, s. 177; **Eren**, s. 691; **Keskin**, s. 151; **Nomer**, s. 156; bkz. Hasta Hakları Yönetmeliği, m. 24.7. RG T: 01.08.1998, Sayı: 23420.

¹⁴¹ **Oğuzman/Seliçi/Özdemir**, s. 178-181.

Ancak, hastanın tıbbi müdahale ilgili olarak tam ve gereği gibi aydınlatılmadığı ve rızasının alınmadığı durumlarda¹⁴², hastanın rızasının kapsamını aşan müdahalelerde¹⁴³, gereksiz ve tıbbi gereklere uygun olmayan veya iyileştirici niteliği bulunmayan tıbbi işlemlerde¹⁴⁴, çocuk düşürmeye yönelik bir sözleşmede¹⁴⁵ zarar görenin rızası kişinin bedensel bütünlüğüne yönelik müdahalenin hukuka aykırılığını ortadan kaldırmayacaktır. Aynı şekilde, kişinin Türk hukukunda yasaklanmış olan “ötenazi” işlemine¹⁴⁶ veya belirli şart ve usuller dahilinde izin verilen organ ve doku nakli işlemlerine¹⁴⁷ ilişkin olarak bedel karşılığı gözünün veya hayatını tehlikeye atacak şekilde iki böbreğinin birden alınmasına, düello yapmaya¹⁴⁸ vermiş olduğu rıza da geçersiz sayılacaktır ve hukuka aykırılık varlığını koruyacaktır. Rızanın geçersiz olması, fiilin hukuka aykırılığı önlenmemesine karşın; bu rıza zarar görenle zarar verenin birlikte kusuru olarak değerlendirilerek tazminatta indirim sebebi olarak uygulanmaktadır¹⁴⁹.

Kişinin bedensel bütünlüğü ihlali riski taşıyan spor müsabakası gibi faaliyetlere katılması durumunda da bu gibi bir faaliyetin olağan risklerine ve muhtemel ihlallere de rıza gösterdiğini kabul eden görüşler bulunmaktadır¹⁵⁰. Bizim de kabul ettiğimiz bu görüşler doğrultusunda; spor müsabakasının oyun kurallarına uygun olarak oynanması koşulu ile bu müsabakalara katılanların belli risk çerçevesinde olası saldırılara örtülü bir rıza göstermiş olduğu kabul edilebilir; dolayısıyla spor müsabakası kapsamında sporcuların birbirlerine olağan oyun içi fiziki müdahaleleri bedensel bütünlüğü ihlal eden hukuka aykırı fiil olarak nitelendirilmeyecektir. Ancak, örneğin bir futbolcunun oyun kurallarının sınırlarını aşan ölçüde bir diğer futbolcunun kafasına tekme atarak beyin kanaması geçirmesine sebep olması veya oyun dışında, soyunma odasında, antrenman sırasında bir oyuncunun diğerini dövmesi gibi müdahaleler olağan olarak rıza gösterilen riskler kapsamında değerlendirilemeyecek ve hukuka aykırı bir fiil olarak zarar verenin sorumluluğuna sebep olacaktır. Aksi görüşte olan

¹⁴² **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 188; **Oğuzman/Öz**, s. 27; **Eren**, s. 691; **Helvacı**, s. 152.

¹⁴³ Aydınlatılmış rıza süreci hekimin hastayı muayene sonucu kendisine konulan teşhise, tıbbi müdahalede bulunmadığı takdirde sağlığını tehdit eden risk ve tehlikelere, tedavi veya müdahalenin kapsamı, şekli, olası riskleri ve olumsuz sonuçlarına yönelik aydınlatılması, bilgilendirilmesidir. (**Başak Baysal**, Haksız Fiil Hukuku, İstanbul 2019, s. 115-118; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük s. 217; **Oğuzman/Seliçi/Özdemir**, s. 178).

¹⁴⁴ **Helvacı**, s. 115.

¹⁴⁵ **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıntop**, s. 393.

¹⁴⁶ **Oğuzman/Öz**, s. 25; **Eren**, s. 691; **Hatemi/Gökyayla**, s. 136; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 185. Yasal düzenleme için bkz. Hasta Hakları Yönetmeliği m. 13. RG T: 01.08.1998, Sayı: 23420.

¹⁴⁷ Organ ve Doku Alınması, Saklanması, Aşılması ve Nakli Hakkında Kanun m.3 ve m.8 hükümleri ile düzenlenmektedir. Kanun T: 29/5/1979, No: 2238; RG T: 3/6/1979 Sayı: 16655. Bu konuda bkz. **Eren**, s. 692; **Oğuzman/Öz**, s. 25; **Oğuzman/Seliçi/Özdemir**, s. 223; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 185.

¹⁴⁸ **Oğuzman/Öz**, s. 25, **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıntop**, s. 393.

¹⁴⁹ **Oğuzman/Öz**, s. 27, 128-129; **Nomer**, s. 156; **Hatemi/Gökyayla**, s. 136.

¹⁵⁰ **Oğuzman/Öz**, s. 28; **Oğuzman/Seliçi/Özdemir**, s. 224-225; **Kılıçoğlu**, s. 304-305; **Hatemi/Gökyayla** s. 136.

yazarlar ise kişinin bir oyun kapsamında bedensel bütünlüğüne yönelik muhtemel saldırılara rıza göstermesinin TMK m. 23 bağlamında geçersiz olması gerektiğini savunmaktadır¹⁵¹.

Bir kaza geçirerek bilinci kapalı bir şekilde hastanenin acil servisine getirilen bir kişinin hayati tehlikesinin giderilmesi için ameliyat edilmesi gerekiyorsa; kişinin durumundan ötürü rızanın alınamamasına karşın kişinin rızası bulunmadan bedensel bütünlüğüne yönelik yapılan bu müdahale de hukuka uygunluk sebeplerinden TBK m. 63.2’de düzenlenen “kişinin üstün nitelikte bir özel yararı” kapsamında değerlendirilebilecektir¹⁵².

Hukuka uygunluk sebeplerinden bir başka örnek ise genel sağlığın korunması gereken hallerde kişilerin bulaşıcı ve salgın hastalık riskine karşı aşılama yükümlülüğü olup kişilerin bedensel bütünlüğüne yönelik bu müdahale de 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu m. 67, m. 73 ve m. 90. maddeleri kapsamında kanunun verdiği yetkinin kullanımına ve kamusal yarara dayanmakta olup hukuka aykırı sayılmamaktadır¹⁵³.

B. Yakınların Manevi Zararı

Ağır bedensel zarara uğrayan zarar gören kişilerin yakınlarının manevi tazminat talepleri için diğer unsurlarla birlikte yakınların zarar verici fiil neticesinde meydana gelen bir manevi zararının da bulunması gerekmektedir¹⁵⁴. Bu anlamda, zarar görenin ağır bedensel zarara uğraması suretiyle bedensel bütünlüğünün ihlali yakınları olarak kabul edilen kişi gruplarının manevi tazminat taleplerinin kabulü için yeterli olmayıp bu kişilerin yakınlarının uğradığı ağır bedensel zarar neticesinde manevi zararlarının bulunması aranmaktadır.

3444 sayılı Kanun ile EBK’da yapılan 1988 tarihli değişiklik öncesinde EBK m. 49 hükmünde manevi tazminat talepleri açısından “kusurun özel ağırlığı” şartı bulunmakta olup doktrinde ve uygulamada bu şarta ilave olarak mehz İsviçre Borçlar Kanunu’nda benimsenen “zararın ağırlığı” şartının da bulunduğu kabul edilmekteydi¹⁵⁵. EBK m. 49’da yapılan değişiklik sonrası madde hükmünden “kusurun ağırlığı” şartın kaldırılması ve TBK’da bu hükmün yerine geçen TBK m. 58 hükmünde de kusurun veya manevi zararın ağırlığından söz edilmemesi karşısında artık manevi tazminat taleplerinde bu unsurlar aranmayacağı kabul

¹⁵¹ Baysal, s. 143, 144.

¹⁵² Oğuzman/Öz, s. 40; Helvacı/Erlüle, s. 98; Kılıçoğlu, s. 306.

¹⁵³ Helvacı, s. 156; Eren, s. 909.

¹⁵⁴ Kıraç Adır, s. 123; Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2019/4760, K. 2020/1421, T. 19.02.2020: “Dava tarihinde yürürlükte olan 6098 sayılı TBK’nın 56.maddesine göre; hakim ağır bedensel zarar veya ölüm hâlinde, zarar görenin veya ölenin yakınlarına da manevi tazminat olarak uygun bir miktar paranın ödenmesine karar verilebilir. Manevi tazminata hükmedilebilmesi için, hukuka aykırı bir eylem, manevi zarar, zarar ile eylem arasında uygun illiyet bağı bulunmalıdır.” (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

¹⁵⁵ Oğuzman/Öz, s. 268-269; Keskin, s. 244-245; M. Murat İnceoğlu, “Yargıtay Kararları Işığında Sözleşmeye Aykırılıktan Doğan Manevi Tazminat Talepleri”, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Cilt: 24, Sayı: 4, 2008, s. 81, (<https://jurix.com.tr/article/5794> - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

edilmektedir¹⁵⁶. Ancak, her ne kadar artık manevi zararın ağırlığı şartı kalkmış olsa da her bir somut olayda manevi tazminat talebini haklı kılacak ölçüde bir manevi zararın olması aranacaktır¹⁵⁷.

Manevi zarara ilişkin olarak doktrinde benimsenen sübjektif teori ve objektif teori arasındaki farklar ve görüş ayrılıkları bu çalışmanın konusu olmamakla birlikte yakınların manevi zararına ilişkin tespitlerimiz ile ilgisi açısından bu teorilere kısaca değinmek gerekirse; sübjektif teori¹⁵⁸ manevi zararı kişinin kişilik haklarını ihlal eden hukuka aykırı bir fiil neticesinde duyduğu acı, elem, üzüntü ve ızdırap olarak ifade etmektedir. Bu görüşü savunanlar, bir kişinin kişilik hakkının zedelenmesi manevi zararın oluşması için yeterli görülmemekte olup kişinin bu ihlal neticesinde duygu durumunda yaşama sevincinin azalması, huzur ve mutluluk duygularının azalması gibi etkiler olması aranmaktadır¹⁵⁹. Objektif teoriyi destekleyen görüşler ise¹⁶⁰; kişinin bir olay nedeniyle duyduğu acı, elem ve ızdırabının ölçülmesinin zor olduğu ileri sürülerek manevi zararın kişilik hakkı ihlali neticesinde kişinin kişilik değerlerinde objektif bir azalma olduğunu ifade etmektedir. Kişilik değerlerinde objektif bir azalma arayan bu görüş kapsamında her kişilik hakkı ihlali manevi zararın oluşacağı kabul edilmekte olup kişinin bu ihlalden duygusal olarak ne derece etkilendiği değerlendirilmemektedir¹⁶¹.

Bizim de kabul ettiğimiz sübjektif görüş doğrultusunda manevi zararın bulunup bulunmadığının tespitinde salt kişilik hakkı ihlali olup olmadığı değil kişinin bu kişilik hakkı ihlali doğuran hukuka aykırı fiil neticesinde ruhen veya bedenlen acı, elem veya üzüntü çekip çekmediğine bakılması gerekmektedir. Manevi tazminat kişinin ruh halinde meydana gelen olumsuz değişikliklerin hafiflemesi amacını taşımaktadır; bu nedenle kişinin duygu durumunda herhangi bir değişiklik yaratmayan kişilik hakkı ihlali sonucunu doğuran her fiilin manevi tazminat talebine dayanak teşkil etmeyeceği kanaatindeyiz. Nitekim Yargıtay¹⁶² da

¹⁵⁶ **Oğuzman/Öz**, s. 269; **Genç Arıdemir**, s. 187; **Keskin**, s. 244-245; **İnceoğlu**, s. 81.

¹⁵⁷ **Oğuzman/Öz**, s. 269; **İnceoğlu**, s. 84; **Keskin**, s. 244-245.

¹⁵⁸ Bu yönde görüşler için bkz.; **Mehmet Ünal**, “Manevi Tazminat ve Bu Tazminatın Çeşidinde Kusurun Rolü”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 35 Sayı: 1, 1978, s. 399; **Oğuzman/Öz**, s. 279; **Karahasan**, s. 65, s. 233; **Ünal**, s. 399; **Gürsoy**, s. 31; **Kılıçoğlu**, s. 454; **İnceoğlu**, s. 79-80; **Genç Arıdemir**, s. 184; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 655; **Tandoğan**, s. 330.

¹⁵⁹ **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 26; s. 233; **Genç Arıdemir**, s. 184; **Gürsoy**, s. 31; **İnceoğlu**, s. 79-80; **Karahasan**, s. 65; **Kılıçoğlu**, s. 454; **Oğuzman/Öz**, s. 279; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop**, s. 655; **Ünal**, s. 399.

¹⁶⁰ **Eren**, s. 610, 893, 904, 907; **Baysal**, s. 570; **Keskin**, s. 219.

¹⁶¹ Manevi tazminata ilişkin teorilere dair bkz. **Hülya Atlan**, “Bedensel Bütünlüğünün Manevi Tazminatın Belirlenmesi”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 65 Sayı:4, 2016, s. 2664-2665.

¹⁶² Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E: 2018/655, K: 2022/413, T: 29.3.2022: “Manevi zarar, bir kimsenin hukuka aykırı bir fiil yüzünden çektiği bedeni acılarla ruhi elem ve üzüntülerin hepsine birden denir. Manevi zarar, gerçek anlamda bir zarar değildir; zira mal varlığında bir azalmayı ifade etmez. Bir acının veya elemnin maddi

güncel bir kararında sübjektif görüş doğrultusunda manevi zararı “*bir kimsenin hukuka aykırı bir fiil yüzünden çektiği bedeni acılarla ruhi elem ve üzüntüler*” olarak tanımlamaktadır.

Bu kapsamda, manevi zarar hukuka aykırı bir fiil nedeniyle duyulan acı, elem, üzüntü nedeniyle doğmakta olup esasen kişinin malvarlığında parayla ölçülebilir bir eksilmeye sebep olmamaktadır; ancak manevi zarar doğan hallerde kişilerin avunması, acısının hafiflemesi için lehine manevi tazminata hükmedilmektedir¹⁶³. Bu doğrultuda, TBK m. 56.2 kapsamında zarar görenin kişilik haklarının ağır bedensel zarara uğraması suretiyle ihlal edilmesi yakın olarak kabul edilen kişilerin manevi zararının doğduğu sonucunu doğurmaz; yakınların zarar görenin maruz kaldığı ağır bedensel zarar neticesinde acı, elem veya ızdırap duyması, yaşama sevincini ve mutluluk duygularını kaybetmeleri hallerinde manevi zararlarının bulunduğu kabulü gerekmektedir.

Benimsediğimiz sübjektif teori kapsamında ağır bedensel zarara uğrayan kişilerin ayırt etme gücüne sahip bulunmayan yakınlarının manevi tazminat talep edip edemeyeceğine ilişkin olarak bir değerlendirme yapmak gerekirse; bir acı, elem, üzüntü duyamayacak ölçüde ayırt etme gücünden yoksun kişilerin manevi zararlarının oluşmadığını kabul etmekteyiz¹⁶⁴. Ancak, somut olayın özelliklerine göre ayırt etme gücüne sahip olmayan kişi yakınının uğradığı ağır bedensel zarar neticesinde bir acı, elem, üzüntü duyabilecek durumdaysa manevi zararının oluştuğu ve manevi tazminat talebinin haklı olduğu sonucuna varılabilecektir¹⁶⁵. Ayırt etme gücüne sahip bulunmayan kişinin uğradığı ağır bedensel zararlar nedeniyle yakınlarının manevi tazminat talep edebilmesi de, TBK m. 56.2 hükmü uyarınca gerekli şartların sağlanması halinde mümkün olacaktır.

Nitekim, Yargıtay’ın sübjektif görüş doğrultusunda zarar verici olay anında acı, elem, üzüntü duyabilecek olan akıl zayıflığı bulunan kişiler¹⁶⁶ ve olaydan sonra ayırt etme gücüne sahip olduğunda olayın bıraktığı etkiler nedeniyle acı, elem ve üzüntüyü hissedeceği kabul edilen ayırt etme gücü bulunmayan küçükler¹⁶⁷ lehine de manevi tazminat talep edilebileceği kabul ettiği kararları bulunmaktadır.

zararlar gibi parayla ölçülmesine imkân yoktur. Bu sebeple manevî bir zararın şu veya bu miktardaki parayla giderileceği söylenemez. Buna rağmen, haksız fiilden doğan bedenî veya ruhî ızdıraplar için bir tazminatın ödenmesi, bu ızdırapların hafiflemesine, hiç değilse bazı avunma çarelerinin bulunmasına yardım edebilir.” (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

¹⁶³ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 655.

¹⁶⁴ Oğuzman/Öz, s. 279; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 688; Erlüle, Bedensel Bütünlük, s. 30; İnCEOğlu, s. 87.

¹⁶⁵ İnCEOğlu, s. 87.

¹⁶⁶ Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, K. 6080/9754, T. 6.7.1968 (Karahasan, s. 354).

¹⁶⁷ Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, E. 9773, K. 2900, T. 05.03.1979: “Manevi tazminat isteyenlerin küçük oluşu, mümeyyiz bulunmayı hiçbir vehicle manevi tazminat istemelerine engel değildir. Belki de ölen kardeşlerini layıkı veçhile tanıyamamaktan ve gereği gibi hatırlayamamaktan mütevellit ileride duyacakları üzüntü, kendilerinin daha fazla manevi tazminat istemlerine neden olabilir. Esasen sağ doğmak şartıyla ana rahmine

Yakınların TBK m. 56.2 kapsamında manevi zararının hukuki niteliğine¹⁶⁸ ilişkin olarak; yani bu zararların yansıma zarar mı doğrudan zarar mı olduğu hususunda doktrinde görüş birliği bulunmamaktadır. EBK döneminde bu yönde yasal dayanak olmaması nedeniyle yakınların manevi tazminat talep etme hakkı bulunup bulunmadığına ilişkin tartışmalar özel bir koruma normu niteliğinde olan TBK m. 56.2 hükmünün zarar görenin yakınlarının manevi tazminat taleplerini açıkça düzenlemesi üzerine sona ermiş ise de; yakınların manevi zararlarının hukuki niteliğine ilişkin tartışmalar halen devam etmektedir.

Bizim de katıldığımız çoğunluk görüşe göre ağır bedensel zarara uğrayan zarar görenin yakınlarının manevi tazminat talebi yansıma zararların tazminine ilişkindir¹⁶⁹. Şöyle ki; haksız fiil hukukunda prensip olarak zarar ve tazminat talep etme hakkı zarar verici fiilin yönlendiği zarar gören kişi¹⁷⁰ olup bu prensibin istisnasını hukuka aykırı bir fiilden bu fiile maruz kalan kişi dışında etkilenen üçüncü kişilerin yansıma zararlarının tazmin edildiği haller oluşturur¹⁷¹. Türk hukukunda yansıma zararların tazmini sınırlı hallerde mümkündür; zarar verici fiil ile üçüncü kişinin zararı arasında illiyet bağı bulunması yeterli olmayıp haksız fiil kapsamında hukuka aykırılık bağının kurulması için üçüncü kişilerin yansıma zararlarını korunduğu özel bir hukuk kuralı bulunması gerekmektedir¹⁷²; TBK m. 56.2 hükmü de bu özel düzenlemelerden biridir. TBK m. 56.1 hükmü ile ağır bedensel zarara uğrayan kişilerin doğrudan doğruya zararı düzenlenirken, TBK m. 56.2 hükmü ile yakınlarının ilk zarar görenin uğradığı ağır bedensel zarara bağlı olarak yansıma zararlarının tazmini için özel bir koruma normu düzenlenmiştir. Nitekim, Yargıtay da güncel kararlarında yakınların ağır bedensel zararlar nedeniyle manevi zararlarının “yansıma” zarar niteliğinde olduğunu kabul etmektedir¹⁷³.

düşen kişilerin dahi tazminat isteyebileceği yolundaki uygulama göz önüne alındıktan, mahkemenin yukarıda anılan gerekçesine katılmak mümkün değildir...kardeşler yararına adalete uygun bir manevi tazminata hükmedilmesi gerekirken bu davacılar hakkında isteğin reddedilmiş olması bozmayı gerektirir.” (Karahasan, s. 355).

¹⁶⁸ Manevi zararın hukuki niteliğine ilişkin görüşlerin detaylı değerlendirilmesi için bkz. **Kıraç Adır**, s. 71-80.

¹⁶⁹ **Seda İrem Çakırca**, Türk Sorumluluk Hukukunda Yansıma Zararı, İstanbul 2012, s. 73-80; **Tandoğan**, s. 335; **Antalya**, s. 63; **Kılıçoğlu Yılmaz**, s. 21; **Oğuzman/Öz**, s. 294; **Genç Arıdemir**, s. 243.

¹⁷⁰ **Oğuzman/Öz**, s. 294; **Keskin**, s. 78; **Kılıçoğlu**, s. 315.

¹⁷¹ **Kılıçoğlu**, s. 457-458; **Baysal**, s. 183; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıntop**, s. 659; Yansıma zararlara ilişkin daha fazla bilgi için bkz. **Çakırca**, Yansıma Zarar, s. 83 vd.

¹⁷² **Antalya**, s. 63; **Çakırca**, Yansıma Zarar, s. 165; **Baysal**, s. 184. Yansıma zararın kanunda düzenlenmediği hallerde tazmin edilememesi sonucunda hakkaniyete aykırı sonuçların ortaya çıkabileceği, bu sebeple söz konusu zararların tazmini için hakkaniyet sorumluluğunun genel sorumluluk ilkesi haline çevrilmesi gerektiğine dair bkz. **Çakırca**, Yansıma Zarar, s. 217 vd.

¹⁷³ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E: 2017/1465 K: 2021/1062, T: 22.9.2021 (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

Doktrinde yakınların uğradığı manevi zararın hukuki niteliğinin doğrudan doğruya zarar olduğunu savunan görüşler de bulunmakta olup bu görüşün EBK dönemindeki savunucularından bazıları EBK m. 47’de yakınların manevi tazminat taleplerinin kişinin ölümü hali ile sınırlı olması karşısında bir kişinin yakınının ağır bedensel zarara uğraması nedeniyle ruhsal bütünlüğünün sarsılan yakınlarının da “doğrudan zarar”a uğramış kabul edilerek manevi tazminat talep edebileceğini ileri sürmekteydi¹⁷⁴. Yargıtay da 1995 tarihli ilke kararı¹⁷⁵ ile ağır bedensel zarara uğrayan kişilerin yakınlarının da ruhsal bütünlüklerinin ihlaline dayanarak manevi tazminat talep edebileceğini kabul etmiştir. Ayrıca, 1998 tarihli ilke kararı¹⁷⁶ ile kişilik değerleri arasında aileye bağlılık ve duygusal kişilik değerlerinin de bulunduğunu ve bu sebeple yakınları ağır bedensel zarara uğrayan kişilerin bu değerlerinin ihlaline dayanarak manevi tazminat talep edebileceğini kabul etmiştir.

Yine EBK döneminde bazı görüşler manevi tazminat için genel hüküm niteliğinde EBK m. 49 uyarınca ağır bedensel zarar halinde yakınların manevi zararının kendi kişilik hakları ihlalinden kaynaklanması nedeniyle “doğrudan zarar” olarak tazmin edilebileceğini ileri sürmekteydi¹⁷⁷. TBK m. 56.2 hükmünün manevi tazminat talebini açıkça düzenlemesi üzerine de halen doktrinde bazı yazarlar yakınların manevi zararlarının hukuki niteliğinin zarara görenin ağır bedensel zararlarına bağlı olarak kişilik haklarında objektif bir eksilme olması itibarıyla doğrudan zarar olduğunu ve bu hüküm bulunmasa bile hukuka aykırılık bağı kurulduğu için uygun illiyet bağı ve hukuka aykırılığın bulunduğu hallerde TBK m. 58’e dayanılarak da manevi tazminat talep edebileceğini ileri sürmektedir¹⁷⁸.

Kanaatimizce, EBK döneminde yakınların manevi zararlarının doğrudan zarar olduğu yönünde Yargıtay içtihatları ve doktrindeki görüşler esasında EBK m. 47 hükmünün yakınların manevi tazminat taleplerini “ölüm” halinde zarar görenin “ailesi” ile sınırlaması karşısında hakkaniyete uygun çözümler üretme gayesi sonucunda olmuştur. Ancak, TBK m. 56.2 hükmünün “aile” yerine daha geniş bir ifadeyle “yakınları” ifadesini kullanması ve “ölüm” halinin yanında “ağır bedensel zarar” hallerinde de kişinin yakınlarının manevi tazminat talep

¹⁷⁴ EBK döneminde doktrinde Eren ve Karahasan yakınların yalnızca ruh sağlıklarının bozularak bedensel bütünlüklerinin ihlali durumunda doğrudan zararları için manevi tazminat talep edebilecekleri görüşünde olup bu görüşte olup görüşlerinin değerlendirilmesi için bkz. **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 397, 398.

¹⁷⁵ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E: 1995/11-22, K: 1995/430, T: 26.04.1995. Yargıtay’ın bu yöndeki diğer kararları Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E: 2010/4-453, K: 2010/476, T: 06.10.2010; Yargıtay 21. HD., E: 2002/286, K: 2002/1057, T.:14.02.2002 (**Kıraç Adır**, s. 73).

¹⁷⁶ Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, 4-251/265, T: 1.4.1998 (**Erlüle**, Manevi Tazminat, s. 1098, dipnot 42).

¹⁷⁷ **Orhunöz**, s. 44. Bu görüş ile aynı doğrultuda yakınların manevi zararının tazmininin ilk zarar gören ile ailevi bağının kişisel değerler olarak kişilik hakkı kapsamında mümkün olduğu yönünde görüş için bkz. **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıntop**, s. 659. Yargıtay da bu görüş ile aynı doğrultuda kişinin sosyal ve duygusal kişilik değerlerine aile hukuku kapsamında aile birliği değerlerinin de dahil olduğunu kabul ederek çocukları yaralanan anne babanın manevi tazminat taleplerini kabul etmiştir. Yargıtay 4. Hukuk Dairesi, 9223/3428, T: 14.5.1998 (**Karahasan**, s. 364).

¹⁷⁸ **Keskin**, s. 219; **Kıraç Adır**, s. 78; **Hatemi/Gökyayla**, s. 205.

edebileceğini açıkça düzenlemesi itibarıyla EBK döneminde yakınların manevi zararının doğrudan zarar olup olmadığı yönündeki tartışmalara son verdiği ve yakınların yansıma yoluyla zararlarını tazmin edebilecekleri özel bir hukuk kuralı olduğu görüşündeyiz.

TBK m. 56.2 hükmü ile yakınlara yansıma zararlarını tazmin hakkı yalnızca zarar görenin ölümü ve “bedensel bütünlüğü”ne ağır saldırılarda kabul edilmekte iken TBK m. 58 hükmünde düzenlenen bunlar dışında kalan şeref, haysiyet, özel hayat, ses-isim-resim gibi kişisel varlıkların ihlalinde yakınlara yansıma yoluyla manevi tazminat talep etme hakkı verilmemiştir¹⁷⁹. Doktrinde bu gibi kişisel hakların ihlalinin bazı hallerde bedensel bütünlüğün ihlalinin daha ağır sonuçları doğurabilmesi nedeniyle bu haller bakımından da yakınların manevi tazminat talep etmesine imkan tanınması gerektiğini belirten görüşler bulunmaktadır¹⁸⁰. Kanaatimizce zarar görenin yakınlarının yansıma yoluyla manevi tazminat talep edebileceği hallerin sınırının ölüm ve bedensel bütünlüğün ihlali ile çizilmiş olması yakınların hukukumuzda istisnai nitelikte kabul edilen yansıma zararlarına ilişkin manevi tazminat talebinin şartlarının, miktarının ve sınırlarının belirlenebilirliği açısından yerindedir¹⁸¹. Gerçekten de, haksız fiil hukukunda yansıma zararların tazmini ancak bir özel hukuk kuralının bulunduğu hallerde uygulanmakta olup herhangi bir kanun hükmü bulunmaksızın yorum yoluyla yansıma zararların tazmin edildiği hallerin genişletilmesinin kanun koyucunun bu halleri sınırlı olarak düzenleme yönündeki iradesine aykırılık teşkil edeceği ve yansıma zararların tazmin edildiği halleri sınırları belirlenemez bir şekilde genişleterek hakkaniyete aykırı sonuçlar doğurabileceği kanaatindeyiz. Nitekim, Yargıtay¹⁸² ve İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi¹⁸³ de yakın tarihli kararlarında TBK m. 56.2 hükmünün

¹⁷⁹ Oğuzman/Öz, s. 276-277; Kılıçoğlu Yılmaz, s. 43-44.

¹⁸⁰ Kılıçoğlu, s. 458. Yazar örnek olarak A isimli kişi hakkında medyada günlerce yüz kızartıcı bir suçun faili, başkasına tecavüz eden kişi, evli olduğu halde, başkaları ile gelişigüzel cinsel ilişkilere girdiği yönündeki açıklamaların bu kişiye yapılan işkence kadar onun yakınlarının manevi zararına neden olabileceği belirtilmektedir.

¹⁸¹ Aynı yönde bkz. Genç Arıdemir, s. 257.

¹⁸² Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E: 2017/1465 K: 2021/1062, T: 22.9.2021: “Geline aşamada, yakınların yansıma yoluyla hangi hâllerde manevi tazminat isteyebileceği açıklığa kavuşturulmuş bulunmaktadır. Açıklanan tüm bu yasal düzenleme ve ilkeler çerçevesinde somut olay değerlendirildiğinde; zarar görenin yakınlarının yansıma yoluyla manevi tazminat talep etmeleri ancak ölüm veya ağır bedensel zarar hâlinde mümkündür. Somut olayda ise murise yönelik tehdit eylemi nedeniyle manevi tazminat talep edilmiştir. Davacılar murisin ölümünden kısa bir süre önce davalı tarafından murise yönelik olarak tehdit eylemi gerçekleştirilmiş ise de tehditten dolayı yansıma yoluyla manevi tazminat istenemeyeceğinden yakını olan davacı eş yararına manevi tazminata hükmedilmesi usul ve yasaya aykırıdır.” (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

¹⁸³ İstanbul Bölge Adliye Mahkemesi, 4. Hukuk Dairesi, E. 2018/2261 K. 2020/1310, T. 10.12.2020: “Mevcut yasal düzenleme karşısında ölüm ve ağır bedensel zararlar dışında başkaca kişilik hakkına saldırı nedeniyle yansıma yoluyla zarar tazminine kanunun izin vermediği, hukuka aykırılık bağının bulunmaması sebebiyle hiç kimsenin bir başkasının özel hayatına, onur ve saygınlığına vs. yönelik bir saldırıdan dolayı yansıma yoluyla manevi zarar gördüğü iddiasıyla tazminat istemesine olanak bulunmadığı, bu sebeple davacı vekilinin bu yöne değinen istinaf istemleri yerinde görülmemiştir.” (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

kişinin özel hayatına, onuruna, saygınlığına yönelik saldırılar, tehditler gibi ölüm ve ağır bedensel zararlar dışındaki kişilik hakkı ihlallerinde yakınların yansıma yoluyla manevi zararlarının tazmininin mümkün olmadığını vurgulamaktadır. Keza, yakınların da aynı eylem ile TBK m. 58 kapsamında kişilik hakları ihlal edilip manevi tazminatın diğer şartlarını da sağlamaları durumunda zaten doğrudan uğradıkları manevi zarar nedeniyle manevi tazminat talep edebileceklerdir¹⁸⁴.

Doktrinde, TBK m. 56/2 hükmü ile yakınların manevi tazminat talebinde manevi zararlarının esasen ağır bedensel zarara uğrayan yakınları ile aralarındaki duygusal bütünlük değerlerinin ihlali nedeniyle ortaya çıkan duygu zararları olduğunu kabul eden görüşler¹⁸⁵ olduğu gibi yakınların manevi zararlarının hem duygu zararlarını hem de şok zararlarını kapsadığını kabul edenler¹⁸⁶ de bulunmaktadır¹⁸⁷. Türk hukukunda şok ve duygu zararlarını düzenleyen hükümler olmamakla birlikte bu kavramlar doktrinde ve Yargıtay uygulamalarında yakınların manevi tazminat talepleri açısından manevi zararlarının bedensel bütünlüklerinin ihlalini oluşturacak düzeye ulaşmış olmasının ayırımı açısından kullanılmaktadır¹⁸⁸.

Duygu zararları bir yakını ağır şekilde yaralanan kişinin yaşadığı acı, elem, üzüntü, şaşkınlık, çaresizlik gibi duyguların iç dünyasında derin bir sarsıntıya sebep olması sonucunu doğuran manevi zararlar olarak tanımlanmaktadır¹⁸⁹. Şok zararları ise, zarara görenin yakınlarının zarar verici olaya şahit olması veya bu olayı öğrenmesi sebebiyle psikolojilerinin ve ruhsal bütünlüklerinin tıbben kanıtlanabilir ve hastalık tanısı konulabilir ölçüde bozulmasına sebebiyet veren zararlardır¹⁹⁰. Bu doğrultuda, duygu zararlarında kişinin ruhsal bütünlüğü tıbbi bir hastalık seviyesinde bozulmadığından zamanla kendiliğinden iyileşirken şok zararlarında kişinin iyileşebilmesi için bir tedavi görmesi gerekmektedir.

¹⁸⁴ **Oğuzman/Öz**, s. 277. Aynı yönde bkz. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, E. 2018/1960 K. 2019/6280, T. 10.12.2020: “...yakınlarına duygusal bağları açısından, bir yakının bedensel bütünlüğünün ihlali, doğrudan doğruya kendi kişilik hakkı açısından saldırıya uğradığı ve bu nedenle manevi tazminat isteyebileceği kabul edilmiştir. Bir kimsenin cismani zarara maruz kalması durumunda onun (ana, baba, eşler, kardeş, nişanlı gibi) yakınlarından birinin aynı eylem nedeniyle hukuken korunan ruhi ve asabi sağlık bütünlüğü ağır bir şekilde haleldar olmuşsa, onlar da manevi tazminat talep edebilirler. Çünkü bu durumda onların zararları ile haksız eylem arasında illiyet bağı vardır ve zararlarının niteliği itibarıyla onların da ihlal edilen normun (5 maddenin) koruma alanı içinde bulunduklarının ve bu gibi kimselerin, hukuka aykırılık bağının gerçekleştiğinin ve manevi tazminat talep edebileceklerinin kabulü gerekir.” (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

¹⁸⁵ **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 153.

¹⁸⁶ **Kıraç Adır**, s. 67.

¹⁸⁷ Mukayeseli hukukta şok ve duygu zararlarına ilişkin daha detaylı bilgi için bkz. **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 333-391; **Kıraç Adır**, s. 63-68.

¹⁸⁸ **Antalya**, s. 265; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 334.

¹⁸⁹ **Antalya**, Manevi Zarar, s. 265; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 350; **Keskin**, s. 82; **Kıraç Adır**, s. 64.

¹⁹⁰ **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 355; **Kıraç Adır**, s. 64; **Keskin**, s. 83.

Kanaatimizce şok zararı-duygu zararı ayırımı, TBK m. 56.2 hükmü ile ağır bedensel zararlar da yakınların yansıma yoluyla uğradıkları manevi zararları manevi tazminat taleplerinin açıkça düzenlenmesi karşısında önemini yitirmiştir. Nitekim, yukarıda doğrudan zarar-yansıma zarar tartışmasına ilişkin olarak değindiğimiz üzere, Yargıtay; EBK dönemindeki kararlarında ağır bedensel zararlar da yakınlar lehine manevi tazminatın EBK m. 49'da düzenlenmemesi karşısında hakkaniyetsiz sonuçları önlemek için yakınların hukuka aykırı fiil nedeniyle aileye bağlılık" değerlerinin ve ruhsal bütünlüklerinin ihlal edilmesine dayanarak EBK m. 47 kapsamında nedeniyle doğrudan zararlarının bulunduğu kanaat getirerek manevi tazminata hükmetmekteydi¹⁹¹.

Doktrinde bizim de katıldığımız görüşe göre, yakın kişinin yaşadığı acı, elem, üzüntü seviyesine ve somut olayın koşullarına göre hem duygu zararları hem de şok zararları manevi tazminat talebine konu olabilir. Zira, manevi zarar açısından benimsediğimiz subjektif görüş doğrultusunda bir kişinin manevi zarara uğradığının kabulü için ruhsal bütünlüğünün tedavi gerektirecek ölçüde zedelenmesi gerekmemektedir; kişinin duyduğu acı, elem ve üzüntü manevi zararlarını oluşturacaktır. Bu doğrultuda, Yargıtay kararlarında da ağır bedensel zararlar da zarar görenin yakınlarının manevi tazminat taleplerinin kabulü için zarar görenin bedensel zararının "ağır" nitelikte olmasını ve yakın kişinin acı, elem üzüntü yaşamasının yeterli görülmektedir; yakınların tedaviyi gerektirecek ölçüde bir ruhsal bütünlük ihlali, bir diğer deyişle kişilik haklarında doğrudan bir ihlal oluşması gibi bir unsur aramadığı görülmektedir¹⁹².

Yargıtay'ın manevi tazminata karar tarihi ile zarar verici fiil arasında geçen sürenin uzunluğu nedeniyle kişilerin manevi acılarının hafiflediğini kabul ederek manevi tazminat miktarında indirim gittiği kararları bulunmaktadır¹⁹³. Kanaatimizce davaların uzun yıllar sürdüğü durumlarda yakınların manevi zararının belirlenmesi için karar tarihinin esas alınması hakkaniyetsiz sonuçlar doğuracaktır; bu nedenle yakınlar lehine hükmedilecek manevi tazminat miktarı zarar görenin ağır bedensel zararını meydana getiren hukuka aykırı fiilin gerçekleştiği tarih esas alınarak belirlenmelidir¹⁹⁴.

C. Bir Sorumluluk Sebebi Bulunması

¹⁹¹ Bkz. dipnot 166.

¹⁹² Bu yönde TBK sonrası Yargıtay kararlarının değerlendirilmesi için bkz. **Kıraç Adır**, s. 126 vd.; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, -s. 402 vd.; **Erlüle**, Manevi Tazminat, s. 1101 vd.

¹⁹³ Yargıtay'ın karar tarihini esas alarak aradan geçen zaman nedeniyle daha az tazminata hükmedilmesi gerektiği yönünde kararı için bkz. Yargıtay 9. Hukuk Dairesi, E. 12099, K. 11684, T. 8.12.1988 (**İnceoğlu**, s.109).

¹⁹⁴ Aynı yönde bkz. **İnceoğlu**, s. 109.

Zarar verenin zarar görenin yakınlarına karşı manevi tazminat sorumluluğunun doğması için zarar verenin bedensel bütünlüğünü ihlal eden hukuka aykırı fiiline ilişkin bir sorumluluk sebebi bulunması; başka bir deyişle zarar verenin kusurlu olması, kusursuz sorumluluk veya sözleşmeye aykırılık hali içerisinde bulunması gerekmektedir¹⁹⁵.

Zarar verenin kusuruna ilişkin olarak EBK m. 49 hükmünde 3444 sayılı kanun ile yapılan değişiklik neticesinde manevi zararın tazmini için “kusurun özel ağırlığı” şartı kaldırılmış olup bu hüküm TBK’da m. 58 hükmü olarak yerini almıştır. Manevi tazminatı düzenleyen TBK m. 56 ve m. 58 hükümlerinde manevi tazminat talebi için aranan unsurlar arasında “kusur” şartına yer verilmemesi ve EBK m. 49 hükmünden “kusurun özel ağırlığı” şartının kaldırılması manevi tazminat taleplerinde kusur aranıp aranmayacağı tartışmalarına sebep olmuştur. Kanaatimizce, TBK m. 56 ve m. 58 hükmünde kusurun belirtilmemiş olması kusurun aranmayacağı anlamına gelmemektedir, zira haksız fiil sorumluluğuna ilişkin genel hüküm niteliğindeki TBK m. 49 uyarınca haksız fiillerde sorumluluğun doğması için kusur aranmaktadır¹⁹⁶. Bu anlamda, kanun koyucu TBK m. 49 ile haksız fiilin unsurlarını düzenlemiş olup manevi tazminatı düzenleyen TBK m. 56 ve TBK m. 58 hükümlerinde bu unsurları yeniden sıralamayı manevi tazminat taleplerine özgü ilave unsurları belirlemekle yetinmiştir¹⁹⁷. Dolayısıyla, TBK m. 56.2 hükmü kapsamında ağır bedensel zarara uğrayan kişilerin yakınların manevi tazminat taleplerinde de kusur TBK m. 49 uyarınca bir şart olarak aranacağı kanaatindeyiz¹⁹⁸.

Zarar verenin sorumluluğu açısından zarar görenin ağır bedensel zarar uğramasında zarar verici fiili kusurun hangi derecesinde işlediğinin önemi bulunmamaktadır; ağır bedensel zarar zarar verenin fiilin sonuçlarının gerçekleşmesini isteyerek fiili kasten yerine getirmesi veya bu sonuçları göze alarak ihmali kasıt ile hareket etmesi şeklinde ortaya çıkabileceği gibi özensiz davranması nedeniyle ihmal olarak da meydana gelebilecektir¹⁹⁹.

Kusur sorumluluğunun istisnasını teşkil eden kusursuz sorumluluk hallerinde ise zarar görenin zarardan sorumlu olması için kusur şartı aranmaksızın zarar, illiyet bağı ve hukuka aykırılığın gerçekleşmesi halinde sorumluluğun şartlarının mevcut olduğu kabul edilir²⁰⁰. TBK sistematüğinde ayırt etme gücünden yoksun olanların verdiği zararlardan sorumluluk (m. 65), adam çalıştıranın çalıştırdığı kişilerin verdikleri zararlardan doğan sorumluluğu (m. 66), hayvan bulunduran kişinin hayvanın verdiği zararlardan doğan sorumluluğu (m.67) , yapı

¹⁹⁵ Oğuzman/Öz, s. 295; Eren, s. 906; Erlüle, Bedensel Bütünlük, s. 170-175; İncoğlu, s. 83; Nomer, s. 263; Kırac Adır, s. 118; Genç Arıdemir, s. 58.

¹⁹⁶ Oğuzman/Öz, s. 295; Eren, s. 909; Antalya, s. 57; Kırac Adır, s. 118; Erlüle, Bedensel Bütünlük, s. 170; Keskin, s. 233.

¹⁹⁷ Kırac Adır, s. 118; Erlüle, Bedensel Bütünlük, s. 170; Keskin, s. 233.

¹⁹⁸ Erlüle, Bedensel Bütünlük, s. 170; Keskin, s. 235-236.

¹⁹⁹ Oğuzman/Öz, s. 282; Eren, s. 909; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 693; Baysal, s. 66; Keskin, s. 236.

²⁰⁰ Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altop, s. 497; Baysal, s. 232; Oğuzman/Öz, s. 143-145.

malikinin yapının bakım ve eksikliğinden doğan zararlardan sorumluluğunu (m. 69) ve bünyesi gereği tehlike içeren faaliyetlerin sürdürülmesinden doğan sorumluluk (m. 71) hallerini kusursuz sorumluluk halleri olarak düzenlemektedir. Mevzuatta düzenlenen kusursuz sorumluluk hallerinden biri de 2918 sayılı Karayolları Trafik Kanunu kapsamında araç malikinin işleten sıfatıyla kusursuz sorumluluğudur (m.85).

Kusursuz sorumluluk hallerinde manevi tazminat talep edilip edilemeyeceği hususu EBK m. 49 hükmünün 3444 sayılı kanun ile değiştirilmesinden önce “kusurun özel ağırlığı” şartını araması nedeniyle tartışmalı bir konu olmuştur. EBK m. 49 hükmünden “kusurun özel ağırlığı” şartının kaldırılması ve Yargıtay’ın da 1966 tarihli içtihadı birleştirme kararı²⁰¹ ile TBK m. 56’ya karşılık gelen EBK m. 47’nin hem kusurlu hem kusursuz sorumluluk hallerinde uygulanacağına karar vermesi bu tartışmaları sonlandırmıştır. Dolayısıyla, TBK m. 56 hükmünün de sorumluluk şartlarının gerçekleşmesi halinde ağır bedensel zarara uğrayan kişilerin yakınlarına manevi tazminat talep etme hakkı verdiği bir hüküm olması itibarıyla zarar verenin sorumluluğu kusur sorumluluğuna dayanabileceği gibi kusursuz sorumluluk hallerine de dayanabileceği kabul edilmektedir²⁰².

Yargıtay damızlık boğanın saldırması sonucu ölen kişinin yakınlarının hayvan sahibine²⁰³, anne-babanın çocuklarına çarpan aracın sahibine²⁰⁴ kusursuz sorumluluk esaslarına dayanarak yönelttikleri manevi tazminat taleplerini reddeden ilk derece mahkeme kararlarını bozmuştur. Ayrıca, İzmir Bölge Adliye Mahkemesi’nin²⁰⁵ de yakın tarihli bir kararında yakınların yapı malikine yönelttikleri manevi tazminat taleplerin yapı malikinin kusursuz sorumluluğu çerçevesinde kabul ettiği görülmektedir.

²⁰¹ Yargıtay İçtihadı Birleştirme Kararı, E: 1966/7, K: 1966/7, T: 22.06.1966 (www.kazanci.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

²⁰² **Oğuzman/Öz**, s.282; **Eren**, s. 909; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 175; **Keskin**, s. 240; **Kıraç Adır**, s. 119.

²⁰³ Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E: 2013/18411 K: 2013/17440, T: 09.12.2013. Yargıtay hayvan bulunduranın sorumluluğuna yönelik aynı yönde çocuklarını köpek ısırın anne babanın da manevi tazminat talebini kabul etmiştir (Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E: 2010/4-77, K: 2010/82, T: 17.02.2017) (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

²⁰⁴ Yargıtay 17. Hukuk Dairesi, E: 2018/3545, K: 2019/806, T: 4.2.2019: “Davacı taraf, davalı K1’in kazaya karışan aracın maliki olduğu ve bu nedenle davacıların tüm zararlarından sorumlu olduğu iddiası ile bu davalıya husumet yöneltmiş; mahkeme ise, somut gerekçelendirme yapmadan, bu davalıyı manevi tazminattan sorumlu tutmamış ve sadece araç sürücüsünü sorumlu tutmuştur. Davaya konu kazaya karışan aracın maliki olan K1’in, işleten sıfatıyla ve kusursuz sorumluluk ilkelerine göre, davacıların uğradığı manevi zarardan sorumlu olduğu dikkate alınıp, bu davalının da manevi tazminattan sorumluluğuna karar verilmesi gerekirken, yanlışlıklarla değerlendirilmeyle, yazılı şekilde hüküm tesisi doğru görülmemiştir.” (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

²⁰⁵ İzmir Bölge Adliye Mahkemesi, 4. Hukuk Dairesi, E: 2018/1799, K: 2020/867, T: 10.7.2020 (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

Kişinin bedensel bütünlüğü kusura dayalı ya da kusursuz sorumluluğa dayalı olarak haksız fiil ile ihlal edilebileceği gibi, zarar gören ile zarar veren arasında sözleşmesel ilişki bulunan hallerde zarar verenin sözleşmeye aykırı davranışı ile de ihlal edilebilecektir. Sözleşmeye aykırı davranış ile kişinin bedensel bütünlüğünün ihlal edildiği hallere örnek olarak doktrinde hekimin yanlış tedavisi sonucu kişinin bedeninde iz kalması, taşıma sözleşmesine aykırılık sebebiyle yolculunun yaralanması, hastaya verilen kanın HIV enfeksiyonuna yakalanması, işverenin işçiyi gözetim borcuna aykırılığı nedeniyle iş kazası meydana gelmesi gibi durumlar gösterilmektedir²⁰⁶. Bu anlamda, ne kadar sözleşmeye aykırılıktan doğan manevi tazminat talepleri TBK m. 112 ve devamındaki hükümlerde düzenlenmemiş olsa da doktrinde TBK m. 56 ve m. 58 hükümlerinin sadece haksız fiil sorumluluğunda değil TBK m. 114.2 atfıyla sözleşmeden doğan sorumluluk alanında da kıyasen uygulanacağı kabul edilmektedir²⁰⁷. Nitekim, TBK m. 114.2 hükmü ile haksız fiil sorumluluğuna ilişkin hükümlerinin sözleşmeye aykırılık hallerinde de uygulanacağı ifade edilmektedir.

Ayrıca, aksi kabul edildiğinde, sözleşmeye aykırılık hallerinde manevi tazminat talep edilememesi kişilerin sözleşmeye aykırılık halinde maddi zararları için sözleşmeye aykırılık hükümlerine, kişilik hakkı ihlaline dayalı manevi zararları için haksız fiil hükümlerine gitmesi gerekecektir. Bu da kişinin Anayasal düzende korunan kişilik haklarının ihlalinde sözleşmesel sorumluluğun haksız fiil sorumluluğuna kıyasla zamanaşımı süresinin daha uzun olması, zarar görenin kusuru ispat etme yükümlülüğü bulunmaması gibi avantajlı hükümlerinden yararlanamamasına sebep olarak hakkaniyetsiz bir sonuç doğuracaktır²⁰⁸. Bu nedenle, zarar görenin bedensel bütünlüğünün sözleşmeye aykırı davranışla ağır biçimde ihlal edilmesi durumunda da TBK m. 114.2 atfıyla TBK m. 56.2 uyarınca yakınların manevi tazminat talep edebileceklerinin kabulünün yerinde olduğu kanaatindeyiz.

D. İlliyet Bağı

Manevi tazminat taleplerine ilişkin bir diğer şart da hukuka aykırı ihlal ile manevi zarar arasında illiyet bağı bulunmasıdır²⁰⁹. TBK m. 56.2 kapsamında yakınların manevi tazminat talepleri açısından zarar görenin kişilik haklarından bedensel bütünlüğünü ihlal ederek ağır bedensel zarara uğramasına neden olan fiil ile yakının manevi zararı arasında illiyet bağı bulunması, bir diğer deyişle zarar görenin bedensel bütünlüğünü ihlal eden fiilin yakınının

²⁰⁶ Genç Arıdemir, s. 118-119; Erlüle, Bedensel Bütünlük s. 177.

²⁰⁷ İnceoğlu, s. 79; Genç Arıdemir, s. 58; Kıraç Adır, s. 121; Erlüle, Bedensel Bütünlük, s. 177; Kılıçoğlu, s. 454. Türk Hukukunda sözleşmeye aykırılıktan doğan manevi tazminat taleplerinin hukuki dayanağına ilişkin olarak bkz. Genç Arıdemir, s. 47 vd.

²⁰⁸ Genç Arıdemir, s. 55; Erlüle, Bedensel Bütünlük, s. 177.

²⁰⁹ Oğuzman/Öz, s. 48-49, Eren, s. 909; Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıntop, s. 566; Baysal, s. 191; İnceoğlu, s. 88.

manevi zararının doğmasına sebep olması gerekmektedir²¹⁰. Türk hukukunda fiil ile zarar arasında illiyet bağı bulunup bulunmadığının tespitinde “uygun illiyet bağı” teorisi²¹¹ kabul edilmekte olup bu teoriye göre zarar veren kişinin sadece hukuka aykırı fiilinin objektif olarak hayatın olağan akışına ve hayat deneyimlerine uygun ve tipik sonuçlarından sorumlu tutulacağı kabul edilmektedir; dolayısıyla zarar veren ihtimal dışı, tesadüfi veya ihtimal dışı bir şekilde ortaya çıkan zararlardan sorumlu tutulmayacaktır.

Bu bağlamda, manevi zarar açısından benimsediğimiz sübjektif teori doğrultusunda ağır bedensel zarara uğrayan kişinin yakınlarının manevi tazminat talep edebilmesi için yaşadıkları manevi zararın, yani manevi zarar açısından benimsediğimiz sübjektif teori doğrultusunda acı, elem ve üzüntülerinin hayatın olağan akışına göre zarar görenin bedensel bütünlüğünü ihlal eden zarar verici fiilin bir sonucu olmaya elverişli olduğunu ispat etmeleri gerekmektedir²¹². Mücbir sebep, zarar görenin ağır kusuru ve üçüncü kişinin ağır kusuru halinde zarar verici fiil ile zarar uygun illiyet bağının kesildiği kabul edilmekte²¹³ olup bu durumlar yakınların TBK m. 56.2 kapsamında manevi tazminat talepleri açısından da uygulanacaktır. Bu bağlamda, örneğin; bir kişinin kaldığı otelde yediği bozuk yemek nedeniyle zehirlenmesi ve hastaneye kaldırılması durumunda zehirlenme nedeniyle bedensel bütünlüğünün ihlal edildiği hayatın olağan akışına uygun olarak değerlendirilebilecektir.

Ancak, tedavi gördüğü hastane odasında düşmanın gelerek kişiyi öldürmesi, kişinin ameliyat olmaktan korkması nedeniyle kendini hastane camından atarak veya depremde hastanenin yıkılması nedeniyle ağır yaralanması gibi durumlarda artık bedensel bütünlüğü ihlal eden bozuk gıda sunulması yönünde fiil ile zarar görenin ölümü arasında sırasıyla üçüncü kişinin ağır kusuru, zarar görenin ağır kusuru ve mücbir sebebe dayanarak uygun illiyet bağı

²¹⁰ **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 197; **Keskin**, s. 246; **Kıraç Adır**, s. 122.

²¹¹ **Oğuzman/Öz**, s. 48; **Tekinay/Akman/Burcuoğlu/Altıntop**, s. 566 vd.; **Eren**, s. 616 vd.; **Baysal**, s. 206; **Erlüle**, Bedensel Bütünlük, s. 198; **Keskin**, s. 248; **Kıraç Adır**, s.122.

²¹² **Baysal**, s. 207. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E: 2021/307 K: 2021/833, T: 24.6.2021: “Yargıtay’ın bu yönde verdiği karar için bkz. “*Davanın tarafları arasındaki yaş farkı (olay tarihinde davacı 49, davalı 68 yaşındadır), olayın gelişimi, yaralanmanın meydana geldiği yerin daralan dönen merdiven olması hususları birlikte değerlendirildiğinde; davalının eylemi ile yaralanma sonucu arasında davalının tazminat sorumluluğunu gerektirecek şekilde uygun illiyet bağı bulunmadığından, davanın yasal dayanağı olan Türk Borçlar Kanunu’nun 49 ve 56. maddelerinde öngörülen koşullar gerçekleşmediğinden, mahkemece davanın reddine karar verilmesi gerekirken kısmen kabulüne karar verilmesi isabetli görülmemiştir.*” (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

²¹³ **Oğuzman/Öz**, s. 52-57; **Genç Arıdemir**, s. 199; **Kılıçoğlu Yılmaz**, s. 49; **Baysal**, s 212. Yargıtay Hukuk Genel Kurulu, E. 2012/21-1121, K. 2013/386, T. 20.03.2013: “*Zarar. vereni, zararlandırıcı olay nedeniyle sorumluluktan Kurtaracak olan durum, eylem ile meydana gelen zarar arasındaki uygun illiyet bağının kesilmesidir. Kusursuz sorumlulukta olduğu gibi kusur sorumluluğunda da illiyet bağı; mücbir sebep, zarar görenin ve üçüncü kişinin ağır kusuru nedenleriyle kesilebilir. Uygun illiyet bağının kesildiğinin ispatı halinde, zarar verenin sorumluluğuna gidilmesi mümkün değildir.*” (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

bulunmadığı kabul edilecektir²¹⁴. Bu durumda, zarar görenin yakınlarının acı, elem, üzüntü duyacağına şüphe yoktur. Ancak, ölen veya ağır bedensel zarar gören kişinin yakınları otel idaresinin zarar verici fiili ile manevi zararları arasında uygun illiyet bağı kurulamayacağından otel idaresinden manevi tazminat talep edemeyeceklerdir.

Uygun illiyet bağının kesilmediği birlikte kusur halleri ise manevi tazminat talebine engel olmamakla birlikte tazminat miktarında indirim sebebi olarak uygulanabilecektir²¹⁵. Nitekim, Yargıtay 3. Hukuk Dairesi de vefat eden çocuğun ağır kusurunun illiyet bağına kesmemesi sebebiyle anne-baba lehine manevi tazminata hükmedilmesi gerektiğini kabul ederken, çocuğun ağır kusurunu tazminat miktarında indirim sebebi olarak uygulanacağını vurgulamıştır²¹⁶.

TBK m. 52.1 hükmü uyarınca zarar gören kişinin somut olayda zararın doğmasında veya artmasında ya da zarar verenin durumunu ağırlaştırmada etkili olan davranışlarının bulunması durumunda, yani zarar verenle birlikte kusurunun bulunan hallerde, hâkim tazminatı indirme veya hiç tazminata hükmetmeme konusunda takdir hakkına sahiptir. Bu noktada, TBK m. 56.2 kapsamında düzenlenen manevi tazminat talebinin yakınların yansıma zararlarının tazmini olduğu göz önünde bulundurulduğunda, zarar görenin kusuru gibi, manevi tazminat talep eden yakının kusurunun da illiyet bağına kesmeyen seviyede olduğu durumlarda tazminat miktarında indirim sebebi olarak uygulanıp uygulanmayacağının incelenmesi önemlidir. Örneğin; bir manevi tazminat talep eden yakın kişinin trafik kazası geçiren yakınına hastaneye götürmeyerek bedensel zararının ağırlaşmasına sebep olması durumunda kusurlu davranışı bulunmaktadır.

Birlikte kusur TBK m. 52.1 hükmü kapsamında zarar gören kişinin davranışına bağlanmış olup manevi tazminat talep eden yakın kişinin zarar görenin ağır bedensel zarar uğramasında kusuru bulunması bu hüküm kapsamında teorik olarak birlikte kusur hali doğurmayacaktır. Ancak, tazminatın belirlenmesine ilişkin bir başka hüküm olan TBK m. 51.1 hükmü ile tazminat tutarının belirlenmesinde geniş ve kapsamlı bir takdir yetkisi verilmekte

²¹⁴ Genç Arıdemir, s. 200, Oğuzman/Öz, s. 52.

²¹⁵ Oğuzman/Öz, s. 55; Nomer, s. 156; Hatemi/Gökyayla, s. 136; Kıraç Adır, s. 163; Antalya, s. 274; Erlüle, Bedensel Bütünlük, s. 472. Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2014/19670, K. 2015/15490, T. 12.10.2015: "...kusur, tazminatın belirlenmesinde gözetilecek bir unsurdur. Davacılar, davalının tam kusurlu bulunduğunu belirterek maddi ve manevi tazminat isteminde bulunmuşlardır. Mahkemenin hükmüne dayanak aldığı bilirkişi raporunda ise davalının %60 oranında kusurlu olduğu belirtilmiştir. O halde mahkemece; maddi tazminattan desteğin kusur oranına göre indirim yapıldığına göre, manevi tazminattan da hak ve adalet ilkesine göre yapılacak indirim sonucu belirlenecek miktara hükmedilmesi gerekirken, hukuki nitelendirme de yanılığa düşülerek, vefat eden çocuk ağır kusurlu olduğundan bahisle manevi tazminat taleplerinin reddine karar verilmiş olması usul ve yasaya aykırı olup doğru görülmemiş ve hükmün bozulması gerekmiştir". (www.lexpera.com.tr - Erişim Tarihi: 20.08.2025).

²¹⁶ Yargıtay 3. Hukuk Dairesi, E. 2014/19670, K. 2015/15490, T. 12.10.2015.

olup hâkim somut olayın özelliklerine göre durumun gereklerini de dikkate alabilecektir²¹⁷. Bu nedenle, olayın özellikleri bakımından yakın kişinin zarar görenin ağır bedensel zarar uğramasında kusurlu bulunmasının hâkim tarafından TBK m. 51.1 uyarınca tazminatta indirim sebebi olarak değerlendirilebileceği kanaatindeyiz.

SONUÇ

Kişinin bedensel bütünlüğü TBK’da m. 56 hükmü ile koruma altına alınan bir kişilik hakkı olup doktrinde bedensel bütünlüğün kişinin fiziksel ve ruhsal bütünlüğü ve sağlığından oluştuğu kabul edilmektedir. Bir kişinin bedensel bütünlüğün ihlalinde esas olarak doğrudan doğruya bedensel veya ruhsal acı, elem, üzüntü çeken, yani manevi zarara uğrayan ve dolayısıyla zarar verenin hukuka aykırı fiili nedeniyle manevi tazminat talebinde bulunabilecek kişi beden bütünlüğü ihlal olan kişidir. Kural olarak, zarar görenin bedensel zarar sonucunda yakınlıkları sebebiyle acı, elem, üzüntü yaşayan kişilerin manevi tazminat talep etme hakkı yoktur. Nitekim, Türk hukukunda istisnai düzenlemeler dışında üçüncü kişilerin yansıma yoluyla manevi zararlarının tazmini kabul edilmemektedir.

EBK m. 47 hükmü ile yakınların manevi tazminat talepleri yalnızca “ölüm” hali ile sınırlı olarak ölenin “ailesine” tanınmaktaydı; dolayısıyla yakınların bedensel zararlarda manevi tazminat talep edip edemeyeceği yönünde doktrinde bir görüş birliği yoktu. Yargıtay uygulaması ise “aile” kavramını “yakınları” olarak yorumlamakta ve yakınların da ruhsal bütünlüklerinin veya aile değerlerinin ihlal edilerek manevi zarara uğradığı hallerde bedensel zararlarda da yakınların manevi tazminatın kabulü olarak gelişmiştir. TBK m. 56.2 hükmünün yürürlüğe girmesi ile Türk hukukunda ilk defa ölenin yakınları yanında ağır bedensel zarara uğrayan kişilerin yakınlarına yansıma yoluyla manevi zararları için manevi tazminat talep etme hakkı tanınmış ve EBK döneminde doktrindeki görüşler ve yeknesak Yargıtay uygulaması yasal bir temele oturmuştur.

Yakınların manevi tazminat taleplerini özel olarak düzenleyen TBK m. 56.2 hükmü doğrultusunda manevi tazminat taleplerine ilişkin özel şartlar manevi tazminat talep eden kişinin zarar görenin “yakını” olması ve zarar görenin bedensel zararının “ağır” nitelikte olmasıdır.

“Yakın” kavramı mevzuatta tanımlanmamış olup doktrin ve Yargıtay uygulaması ile gelişen kriterler doğrultusunda zarar görenle sıkı, yoğun ve duygusal bir bağı bulunan ve zarar görenin uğradığı bedensel zarardan önemli ölçüde etkilenecek kişileri kapsadığı kabul edilmektedir. Bu kapsamda, bir kişinin zarar görenin yakını olarak manevi tazminat talep etme

²¹⁷ Oğuzman/Öz, s. 122.

hakkı bulunması için zarar görenin ailesinden biri, mirasçısı veya desteği olması şartları bulunmamaktadır. Yargıtay uygulaması doğrultusunda anne, baba, eş, kardeş, çocuk gibi kişiler karine olarak yakın kişi kapsamında değerlendirilirken amca, teyze, torun, büyükanne, büyükbaba, üvey anne-baba gibi kişilerin zarar gören ile fiili ilişkilerinin ve aralarındaki duygusal bağın varlığını ispat etmeleri aranmaktadır.

Bedensel zararın “ağır” olması şartının değerlendirilmesinde ise TBK m. 56.2 gerekçesinde bedensel zararın yakınlarda ağır bir teessür bırakacak nitelikte olması gerektiği ifade edilmektedir. Bu doğrultuda, TBK m. 56.2 hükmü yürürlüğe girdikten sonra Yargıtay uygulamasında bedensel zararın “ağırlığını” değerlendirilmesinde tam bir yeknesaklık sağlanmamış olmakla birlikte kişinin kalıcı veya uzun süreli sakatlığı, bakıma muhtaç hale gelmesi, organ veya doku kaybı yaşaması gibi durumlar “ağır” bedensel zarar olarak kabul edilirken basit tıbbi müdahale ile giderilebilecek, kısa sürede iyileşebilen, kalıcı bir hasara yol açmayan zararların genel olarak “ağır” bedensel zarar olarak değerlendirilmediği ve yakınlar lehine manevi tazminat taleplerinin reddedildiği görülmektedir.

Bu kapsamda, yakınların manevi tazminat taleplerinin genel şartları ise haksız fiillerde genel hüküm niteliğinde TBK m. 49 ve manevi tazminat taleplerinde genel hüküm niteliğinde TBK m. 58 hükmü kapsamında hukuka aykırılık, sorumluluğu gerektiren bir hal bulunması, yakınların manevi zararı ve manevi zarar ile zarar verici fiil arasında uygun illiyet bağı bulunmasıdır.

KAYNAKÇA

- Antalya, O. Gökhan**, Manevi Zararın Belirlenmesi ve Manevi Tazminatın Hesaplanması, İstanbul 2017.
- Atlan Hülya**, Bedensel Bütünlüğünün Manevi Tazminatın Belirlenmesi, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 65 Sayı:4, 2016, s. 2659-2683.
- Baysal, Başak**, Haksız Fiil Hukuku, İstanbul 2019.
- Çakırca, Seda İrem**, Türk Sorumluluk Hukukunda Yansıma Zararı, İstanbul 2012 (“Yansıma Zarar”).
- Çakırca, Seda İrem**, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’na Göre Ağır Bedensel Zararlarda Yakınların Manevi Tazminat Talebi, Yaşar Üniversitesi Elektronik Dergi, 2013, s. 785-807.
- Eren, Fikret**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Ankara 2021.
- Erlüle, Fulya**, Türk Borçlar Kanunu’na Göre Bedensel Bütünlüğün İhlalinde Manevi Tazminat, Ankara 2015 (“Bedensel Bütünlük”).
- Erlüle Fulya**, 6098 Sayılı Türk Borçlar Kanunu’nun Yürürlüğe Girmesinin Ardından Yargıtay’ın Bedensel Zararlarda Yakınların Manevi Tazminat Talebine İlişkin Uygulaması, Marmara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Hukuk Araştırmaları Dergisi, Cilt: 22, Sayı: 3, 2016, s. 1087 – 1117.
- Genç Arıdemir, Arzu**, Sözleşmeye Aykırılıktan Doğan Manevi Tazminat, İstanbul 2008.
- Genç Arıdemir, Arzu**, Türk Borçlar Kanunu’nun Manevi Tazminat ile ilgili hükümlerinin (TBK m.56 ve 58) Değerlendirilmesi, Prof. Dr. Hasan Erman’a Armağan, İstanbul 2015.
- Gökcan, Hasan Tahsin**, Haksız Fiil Sorumluluğu ve Tazminat Hukuku, Ankara, 2016.
- Gürsoy, Kemal Tahir**, “Manevi Zarar ve Tazmini”, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 30, Sayı: 1, Yıl 1973, s. 7-55.
- Hatemi Hüseyin / Gökyayla K. Emre**, Borçlar Hukuku Genel Bölüm, İstanbul 2021.
- Helvacı, Serap / Erlüle, Fulya**, Medeni Hukuk, İstanbul 2018.
- Helvacı, Serap**, Gerçek Kişiler, İstanbul 2021.

- İnceoğlu, M. Murat**, Yargıtay Kararları Işığında Sözleşmeye Aykırılıktan Doğan Manevi Tazminat Talepleri, Banka ve Ticaret Hukuku Dergisi, Cilt: 24, Sayı: 4, 2008, s. 77-121.
- Karahasan, Mustafa Reşit**, Tazminat Hukuku, Manevi Tazminat, İstanbul 2001.
- Keskin, Dilşad**, Objektif Manevi Tazminat Teorisi Açısından Manevi Tazminat, Ankara 2016.
- Kılıçoğlu, Ahmet M.**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler (Yeni Borçlar Kanunu'na Göre), Ankara 2016.
- Kılıçoğlu Yılmaz, Kumru**, “Kişilik Haklarının İhlalinde Manevi Tazminat”, Terazi Hukuk Dergisi, Cilt: 11, Sayı: 115, 2016, s. 39-55.
- Kıraç Adır, Esmâ**, 6098 Sayılı Borçlar Kanunu'na Ağır Bedensel Zarar Görenin Yakınlarının Manevi Tazminat Talebi, Ankara 2018.
- Narter, Sami**, Kusursuz Sorumluluk Haksız Fiil Sorumluluğu ve Tazminat Hukuku, Ankara 2016.
- Nomer, Haluk N.**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 2018.
- Oğuzman, M. Kemal/ Öz, M. Turgut**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt: 2, İstanbul 2009 (“2009”).
- Oğuzman, M. Kemal/ Öz, M. Turgut**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, Cilt: 2, İstanbul 2022.
- Oğuzman, M. Kemal/ Seliçi, Özer/ Oktay-Özdemir, Saibe**, Kişiler Hukuku (Gerçek ve Tüzel Kişiler), İstanbul 2018.
- Orhunöz, Ergun**, Ölüm ve Cismani Zararlarda Manevi Tazminat (B.K. Madde – 47), Ankara 1999.
- Serozan, Rona**, Medeni Hukuk Genel Bölüm/ Kişiler Hukuku, İstanbul 2018.
- Tandoğan, Haluk**, Türk Mesuliyet Hukuku (Akit Dışı ve Akdi Mesuliyet), Ankara 1961.
- Tekinay, Selahattin Sulhi/Akman, Sermet/Burcuoğlu, Haluk/Altop Atilla**, Borçlar Hukuku Genel Hükümler, İstanbul 1993.
- Ünal, Mehmet**, Manevi Tazminat ve Bu Tazminatın Çeşidinde Kusurun Rolü, Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt: 35, Sayı: 1, 1978, s. 397-43.